

Úvod

Až do konce sedmdesátých let byly digitální technologie doménou výhradně informatiků. eGovernment se objevuje s rozšířením internetu, který se řadí mezi tzv. nová média. Internet je nový komunikační kanál, revoluční ve své rychlosti a zejména dostupnosti. Mezi základní kameny eGovernmentu tak patří zejména zlepšování dostupnosti služeb, ale také eDemokracie neboli zvětšování a rozšiřování veřejného sektoru.

V České republice se za významný krok směrem k eGovernment řadí schválení Státní informační politiky v roce 1999, která se týkala elektronizace veřejných úřadů, elektronické komerce a informační vzdělanosti. V lednu 2003 bylo zřízeno Ministerstvo informatiky. V říjnu 2003 byl spuštěn centrální webový portál s názvem portal.gov.cz, který poskytuje informace o státem poskytovaných informacích a službách, a to jak na celostátní, tak i regionální úrovni. V březnu 2004 přijala Vláda ČR dokument Státní informační politika – e-Česko 2006. V tomto dokumentu si stanovila 4 prioritní oblasti: dostupné a bezpečné komunikační služby, informační vzdělanost, moderní veřejné služby on-line a dynamické prostředí pro podnikání. V srpnu 2008 byl přijat Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Tento zákon, někdy též nazývaný zákon o eGovernmentu nebo eGovernment Act, nabyl účinnosti od 1. července 2009. Cílem zákona o eGovernmentu je vytvoření optimálních podmínek pro elektronickou komunikaci mezi úřady a občany i mezi úřady samotnými. Rovněž se jím umožní vedení elektronických spisů ve správních řízeních.

eObec je jedním z řady projektů zvýšení výkonnosti a s tím spojené elektronizace veřejné správy, neboli eGovernmentu. eObec je moderní informační systém umožňující snadnou a efektivní elektronickou komunikaci jak mezi veřejnou správou a občany, tak mezi úřady navzájem. Je koncipován

tak, aby byl součástí klíčových aplikací eGovernmentu (CzechPoint, datové schránky, atd.). Řeší životní situace občana ve vazbě na úředníka.

Cílem diplomové práce je přinést důkladnou analýzu projektu elektronizace veřejné správy v České republice na příkladu vybraného územně samosprávného celku. Předpokladem eGovernmentu je jeho globálnost, dostupnost, nestrannost a funkčnost. Pro svoji práci jsem vybral obec Němčovice, na které budu ilustrovat plnění základních cílů eGovernmentu, které vycházejí ze samotného zákona o eGovernmentu, z plánů Ministerstva vnitra České republiky a ze samotné iniciativy vybrané obce. V samotném úvodu své práce se budu nejprve věnovat eGovernmentu v teoretické rovině, představím jeho vývoj a základní terminologii.

Na příkladu obce Němčovice (132 obyvatel) v okrese Rokycany představím klady, zápory a další výzvy fungování eGovernmentu v České republice jak z pohledu úřadu, tak z pohledu občanů.

Ve své práci se budu opírat výhradně o empiricko-analytický přístup ke zkoumání dané problematiky. V praxi to znamená, že se pokusím o nezaujatý postoj vůči studovanému předmětu. Tématem výzkumu je fungování eGovernmentu na lokální úrovni na příkladu vybrané obce. V rámci empiricko-analytického přístupu využiji tzv. deskriptivní přístup¹, který mi umožní relativně jednoduché zobecnění dané problematiky a na základě kterého z velkého souboru dat a analýz budu moci extrahovat určité typy jevů. V diplomové práci rovněž využiji diachronní přístup komparativní metody. V rámci této metody budu zkoumat vývoj konkrétního jevu v delším časovém úseku. V našem případě je předmětem komparace eGovernment. Cílem je potvrdit či vyvrátit hypotézu, zda je eObec jedním z fenoménů eGovernmentu a zda vybranou obec v této práci lze chápat jako eObec. Kritéria komparace jsou dána využitelností jednotlivých projektů eGovernmentu ve vztahu k eObci. Komparovat budu období od roku 2002 (první zmínky o

¹ BERG-SCHLOSSER, D., STAMMEN, T.: 2000. *Úvod do politické vědy*. ISE, Praha. Str. 87.

elektronizaci veřejné správy v ČR) do současnosti. Zaměřím se zejména na otázku personálních, finančních a časových nákladů a výnosů spojených s eGovernmentem na obecní úrovni. Představím fungování řady dílčích projektů v rámci obce: SMS-servis, on-line zastupitelstvo, CzechPoint, datové schránky atp. Pokusím se uvést projekty na přiblížení veřejné správy občanům, kteří jsou kupř. v důsledku nepřístupnosti k internetu „vyloučení“ z eGovernmentu. Představím i úspěšné projekty obce Němčovice v oblasti elektronizace veřejné správy.

V této práci vycházím zejména ze zákonů, které se přímo či nepřímo dotýkají problematiky eGovernmentu, z oficiálních dokumentů vydaných evropskými i českými institucemi, z odborné literatury, která se věnuje fenoménu eGovernmentu zejména v teoretické rovině a samozřejmě také z odborných článků. Vzhledem k aktuálnosti a neustálé proměnlivosti eGovernmentu vycházím z nejnovějších pramenů, neboť řada dříve publikovaných textů na toto téma je již relativně zastaralých. V poslední řadě samozřejmě vycházím i z internetových zdrojů, zejména v části věnované již zmíněné obci Němčovice. Důležitým zdrojem informací je i osobní rozhovor se starostou obce Němčovice Karlem Ferschmannem.

Diplomovou práci jsem rozdělil do dvou větších celků. První celek (1. a 2. kapitola) je věnována zejména fenoménu internetu, jako klíčovému prvku budování a fungování eGovernmentu a také eGovernmentu jako takovému. Zmíním jak historický vývoj eGovernmentu, tak jeho aktuální podobu včetně několika konkrétně vybraných projektů. Druhá část práce (3. a 4. kapitola) je věnována teoretickému i praktickému rámci eObce. Představím zcela konkrétní projekty eGovernmentu na příkladu obce Němčovice. Závěrečná část práce (5. kapitola) je zaměřena na přínosy eGovernmentu pro občany vybrané obce, na limity tohoto fungování a na další možný vývoj eGovernmentu na lokální úrovni.

Výstupy diplomové práce by měly být odpověďmi na následující otázky: Splňuje prozatím eGovernment své cíle, které si vytyčil ve svých počátcích? Je eObec skutečným fenoménem elektronizace veřejné správy? Je možné obec Němčovice chápat jako eObec?

1. Internet jako klíčový prvek eGovernmentu

Dříve než se začneme zabývat definicemi, podobami a možnostmi eGovernmentu je nutné představit si jiný fenomén, který z logiky věci eGovernmentu musel předcházet. Jedná se o vznik internetu jako prostoru, jako média, jako hybatele zásadních komunikačních změn v 20. a 21. století.

1. 1. Internet jako příklad nového média

Internet, tedy médium, které je založeno na digitálním zpracování a přenosu dat, můžeme označit za tzv. nové médium.² Nová média jsou ta, která podle některých autorů teď právě dobývají svoje místo na slunci.³ Denis McQuail ve své knize Úvod do teorie masové komunikace pro nová elektronická média používá termín „telematická média“ (telematická proto, že v sobě kombinují telekomunikace a informatiku). Obecně se termínem nová elektronická média rozumí „soubor inovací soustředěných kolem systému, jehož podstatou je vizuální zobrazovací jednotka spojená s počítačovou sítí“. Do hry je tak zapojeno několik typů technologií: přenosová technologie (kabelem nebo pomocí satelitu), miniaturizace, technologie ukládání a vyvolání dat, technologie zobrazení a technologie ovládání. Hlavními rozdíly, jimiž se nová média liší od starých, jsou decentralizace, vysoká kapacita, interaktivita a flexibilita.⁴

Stále zrychlující se tempo rozvoje technologií v nových komunikačních systémech je tak charakteristickým rysem naší doby. Připomeňme si, že od vynálezu tisku trvalo tři století, než se objevily noviny jako významné

² JIRÁK, J., KÖPPOVÁ, B.: 2003. *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Portál, Praha. Str. 15.

³ ŠLERKA, J.: 2007. *Filosofická propedeutika studia nových médií*. In: VLČEK, L. a kol.: 2007. *Filosofie nových médií: Sborník příspěvků z workshopu v rámci projektu FRVŠ 539/2007*. Fakulta filozofická ZČU v Plzni, Plzeň. Str. 11.

⁴ MCQUAIL, D.: 2007. *Úvod do teorie masové komunikace*. Portál, Praha. Str. 37.

médium komunikace, zatímco od Hertzova objevu radiových vln do začátku pravidelného rozhlasového vysílání v USA uplynulo „jen“ 33 let. Podobně, první elektronický počítač byl postaven v roce 1946. A je to právě onen osobní počítač, který se může stát (a pravděpodobně stává) klíčovým komponentem přinejmenším některých komunikačních systémů budoucnosti.⁵

Používání elektrické energie pro účely komunikace patří mezi největší objevy 19. století.⁶ Od 60. let 20. století se pak začala připravovat komunikační změna, která zásadním způsobem ovlivnila další vývoj médií i společnosti. Jednalo se o vývoj sítí, které by dovolily propojení vzdálených počítačů a tím omezily riziko ochromení jednoho centra a tím celé sítě a poškození či ztráty údajů. Původně šlo o projekt Ministerstva obrany USA, který se později vyvinul v akademickou síť ARPANET a dnešní internetové prostředí. Přelom 20. a 21. století se pak odehrával ve znamení nástupu a rozvoje internetových médií. Po počáteční vlně nadšení z nových komunikačních možností, které „digitální předěl“ a nově vytvořený „kyberprostor“ měly otevírat (demokratizace a zapojení více občanů do veřejné diskuse), nastalo na počátku 21. století vystřízlivění motivované vzrůstajícím výskytem sociopatologického chování umožňovaného internetem.⁷

Překotné technologické změny nastartovaly éru elektronické demokracie, což je doba srovnatelná s reprezentativní demokracií v době moderny a přímou demokracií v antickém Řecku. Dá se říci, že platí, že internet byl začátkem 90. let vyhrazen pro „digerati“ (digital literate = digitální elitu). Internetovým politickým průkopníkem byl Bill Clinton, který v roce 1993 zahájil e-mailovou komunikaci a o rok později vstoupil na webové stránky. Clinton zahájil roku 1994 projekt s cílem využít internet v boji proti kriminalitě a zlepšení služeb občanům. Administrativa New

⁵ DeFLEUR, M., L., BALLOVÁ-ROKEACHOVÁ, S., J.: 1996. *Teorie masové komunikace*. Univerzita Karlova, Praha. Str. 340.

⁶ THOMPSON, J. B.: 2004. *Média a modernita: sociální teorie médií*. Karolinum, Praha. Str. 68.

⁷ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B.: 2009. *Masová média*. Portál, Praha. Str. 68.

Democrats inspirovala britské nové labouristy vedené Tony Blairem k prosazování eGovernmentu, jenž by vedl k rostoucí efektivitě státní správy.⁸ Dá se tedy říci, že na evropském kontinentu se průkopníkem v oblasti eGovernmentu stala právě Velká Británie.

1. 2. Internet v právním prostředí

Technicky je internet soustavou serverů, datových komunikací a k nim připojených počítačů. Z jiného pohledu jsou to provozovatelé jednotlivých sítí a podsítí, poskytovatelé připojení či samotní uživatelé. Předmětem zpracování jsou digitální data, která v sobě mohou skrývat jakýkoliv druh informace.⁹

Internet jako celek nemá svého majitele, přestože bychom jej mohli také označit za „veřejné vlastnictví“. Majitele bychom pravděpodobně dokázali nejjednodušší cestou najít pro jednotlivé kousky sítí a servery, ovšem nenajdeme žádnou právnickou ani fyzickou osobu, která by byla naším partnerem za internet jakožto takový. Z těchto faktů vyplývá neuchopitelnost internetu jako celku a obtížnost „vejít se“ do obvyklého právního řádu.¹⁰

„V žertu, nicméně nikoliv bez opodstatnění, můžeme vyslovit myšlenku, že internet jako takový právně neexistuje.“¹¹

Začátkem 21. století dochází k tzv. masifikaci, laicizaci i nekomerčnímu využití webu. *Na straně jedné vzniká nejrozsáhlejší a nejdemokratičtější systém, který kdy lidstvo stvořilo, neboť internet postrádá mechanismus ústřední autority. Ale stinnou stránkou libertariánské struktury*

⁸ ROSŮLEK, P.: 2009. *Politika, média a modernita*. In: ROSŮLEK, P. A KOL.: 2009. *Média & Politika*. Západočeská univerzita Plzeň, Plzeň. Str. 44-46.

⁹ Ministerstvo kultury ČR: 2010. *Komentář Ministerstva kultury k materiálu Sdružení pro internetovou reklamu*, 4. 3. 2010. Dostupné na: <http://www.mkcr.cz/scripts/modules/jft/fulltxt.php>, 26. 2. 2011.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Tamtéž.

*internetu je jistá míra talibanizace webu“*¹², což jsme již naznačovali v předchozí kapitole.

Internet je tedy cosi, co nepochybně existuje, ale jeho chování, struktura či odpovědnosti nejsou vůbec nebo dobře definované a definovatelné. Právně bude zřejmě přesnější, budeme-li chápat internet jako přenosové médium (prostředí) umožňující využívání určité služby poskytované s využitím tohoto média.¹³

1. 3. Internet jako kyberprostor

Internet je jeden z příkladů masových médií. Veřejně dostupná sdělení mohou mít povahu výstupu výrobní organizace (zpravodajské portály), akumulace uživatelských příspěvků (YouTube), individuálních počinů (autorské blogy), popř. kontaktních sebeprezentačních nástěnek (Facebook). Společným znakem všech těchto příkladů je to, že díky technickým, organizačním a distribučním možnostem jsou (potenciálně!) dostupné neomezenému množství uživatelů.¹⁴

*„Takovýto kyberprostor (sít) je nové komunikační prostředí, které povstává z celosvětového propojení počítačů.“*¹⁵ Internet tak představuje médium, které dává prostor globální komunikaci a ta má významný vliv na formování společnosti.¹⁶ To, že některá webová stránka se stane médiem masové komunikace a jiná zůstane osobním sdělením, pouhou interpersonální komunikací v prostředí internetu, rozhoduje širší komunikační kontext (např.

¹² ROSŮLEK, P.: 2009. *Politika, média a modernita*. In: ROSŮLEK, P. A KOL.: 2009. *Média & Politika*. Západočeská univerzita Plzeň, Plzeň. Str. 47.

¹³ Ministerstvo kultury ČR: 2010. *Komentář Ministerstva kultury k materiálu Sdružení pro internetovou reklamu*, 4. 3. 2010. Dostupné na: <http://www.mkcr.cz/scripts/modules/jft/fulltxt.php>, 26. 2. 2011.

¹⁴ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B.: 2009. *Masová média*. Portál, Praha. Str. 21.

¹⁵ LÉVY, P.: 2000. *Kyberkultura*. Karolinum. Praha. Str. 15.

¹⁶ KEKLAK, R.: 2009. *Proč upřednostňujeme on-line média / Why We Prefer On-line Media?*. In: JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B., KASL-KOLLMANNOVÁ, D.: 2009. *Média dvacet let poté / Media Twenty Years After*. Portál, Praha. Str. 334.

téma šířeného sdělení, veřejný charakter sdělení, jeho periodicita, aktualizace či návštěvnost webové stránky.¹⁷

K orientaci v takto „divokém“ prostředí posloužil tzv. hypertext, který posloužil vynálezci celosvětové pavučiny World Wide Web Tim Berners-Leeovi jako nástroj umožňující rychlou orientaci a navigaci v obrovské množině nejrůznějších informačních souborů umístěných na síti. Svým systémem odkazů, tzv. links, umožňuje hypertext členění těchto informačních souborů do dalších jednotlivých bloků, o jejichž výběru a posloupnosti čtení si čtenář později rozhoduje sám, podle své vlastní vůle. Kromě toho hypertext umožňuje využívat multimediálnost prostředí počítače tím, že kterýkoli z těchto bloků může obsahovat zvukovou nebo audiovizuální informaci.¹⁸

1. 4. Internet a jeho uživatelé

Podle průzkumu Eurobarometr Evropské komise¹⁹, při němž bylo dotázáno 27 000 domácností v celé EU na používání internetu, využívá stále více Evropanů digitální technologie. Vyšší míra zavádění širokopásmového připojení znamená, že stále více evropských občanů „je na netu“, přičemž 35 % využívá stránky sociálních sítí. Při průzkumu bylo ale také zjištěno, že 43 % domácností v EU stále nemá přístup k internetu! To jen podtrhuje aktuálnost ambiciózního cíle Evropské komise v rámci tzv. Digitální agendy²⁰, že každý občan má být on-line. Téměř každá pátá dotázaná domácnost uvedla jako hlavní důvod toho, proč nemají doma připojení k internetu, vysoké náklady. Kdyby došlo k posílení hospodářské soutěže,

¹⁷ ŠMÍD, M.: 2001. *Zpravodajství internetové žurnalistiky*. In: OSVALDOVÁ, B.: A KOL.: 2001. *Zpravodajství v médiích*. Nakladatelství Karolinum, Praha. Str. 99.

¹⁸ Tamtéž. Str. 101.

¹⁹Více na: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb71/eb71_en.htm, 13. 1. 2011.

²⁰ EVROPSKÁ KOMISE: 2010. *Europe's Digital Competitiveness Report*. Dostupné na http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=5789, 12. 1. 2011.

kteřá by stlačila ceny, což je důležitý cíl Digitální agendy, připojilo by se k internetu pravděpodobně více lidí.²¹

Dalším cílem Digitální agendy je maximalizovat potenciál informačních technologií pro růst evropské ekonomiky. Pod taktovkou španělského předsednictví byla také v dubnu 2010 přijata tzv. Granadská deklarace, která se zabývá dalšími možnostmi využití ICT. Jedná se např. o návrh vytvořit společný elektronický identifikační průkaz EU nebo pořádat více mezinárodních setkání prostřednictvím videokonferencí. Vlajkovou lodí „Digitální Evropy“ je zavedení internetu s rychlostí nejméně 30 MB/s pro všechny evropské občany.²²

Z evropských projektů je zajímavý také komunitární program eContentPlus, jehož cílem je, aby se digitální obsah v Evropě stal dostupnějším, použitelnějším a využitelnějším, a aby se ulehčila tvorba a šíření informací v oblastech veřejného zájmu na úrovni Evropské unie.²³

1. 5. Internet v České republice

V předchozí části této práce jsme si ukázali složitost právní uchopitelnosti internetu obecně. Pokud se jedná o situaci v České republice, je pojem internet jako takový zmíněn kupř. v Zákoně o regulaci reklamy²⁴ v pojmu „*komunikační médium*“, neboť se jím rozumí jakýkoli prostředek umožňující přenos reklamy. Občanský zákoník²⁵ hovoří o „*elektronických prostředcích*“ a například Autorský zákon²⁶ stejný případ řeší formulací „*zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup*“

²¹ KOLEKTIV AUTORŮ: 2010. *Projekty eGovernmentu navzdory krizi pokračují*. Parlamentní magazín 10/2010. Str. 28.

²² ADÁMKOVÁ, A.: 2010. *Jak pokračuje elektronizace ve státní správě?*. Parlament, vláda, samospráva 6/2010. Str. 28.

²³ PRŮŠA, J., STELIBSKÁ, J.: 2008. *Komunitární programy v oblasti informační společnosti*. eGon News No2. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 4.

²⁴ Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy.

²⁵ Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník.

²⁶ Zákon č. 121/2000 Sb., Autorský zákon.

na místě a v čase podle vlastní volby, zejména počítačovou nebo obdobnou sítí“.²⁷ Důležitost uvědomění si tohoto složitého uchopení internetu si ukážeme v kapitole věnované internetu na municipální úrovni.

Vysoká škola ekonomická v Praze zveřejnila v roce 2010 závěry studie Digitální cesta k prosperitě²⁸ věnované roli ICT v konkurenceschopnosti České republiky. V digitální vzdělanosti obyvatelstva Česká republika výrazně zaostává za většinou evropských zemí. Ze všech občanů EU starších 16 let nemá žádné počítačové dovednosti 36 % obyvatel. Čechů, kteří neumí vůbec zacházet s počítačem, je 45,5 %. Nedostatečná digitální vzdělanost přitom ovlivňuje schopnost využívat potenciál ICT pro rozvoj konkurenceschopnosti státu. V oblasti rozvoje technologické infrastruktury, obecných datových služeb, služeb eGovernmentu, eCommerce a businessu jsou na čele evropského žebříčku Norsko a Dánsko. Česká republika v tomto srovnání spadá až do šesté skupiny zemí EU (z celkových osmi) spolu se Slovenskem, Slovinskem a Španělskem. Mezi vybrané návrhy opatření navrhuje studie kupř. snížit náklady na služby veřejné správy a poskytování služeb atraktivnit. Dále studie doporučuje zpracovat katalog služeb veřejné správy občanům a právním subjektům s cílem efektivního řízení každé služby včetně jejích nároků na finanční, materiální a lidské zdroje. Finální verze studie Digitální cesta k prosperitě se stala jedním z pracovních dokumentů Národní ekonomické rady vlády v oblasti budování strategie konkurenceschopnosti.²⁹

Počátkem roku 2010 také vzbudila značnou pozornost veřejná konzultace Ministerstva průmyslu a obchodu ČR nad připravovanou strategií Digitální Česko³⁰, jejímž cílem je vytvoření podmínek pro rozvoj

²⁷ Ministerstvo kultury ČR: 2010. *Komentář Ministerstva kultury k materiálu Sdružení pro internetovou reklamu*, 4. 3. 2010. Dostupné na: <http://www.mkcr.cz/scripts/modules/jft/fulltxt.php>, 26. 2. 2011.

²⁸ NOVOTNÝ, O. A KOL.: 2010. *Digitální cesta k prosperitě*. Dostupné na http://www.cssi.cz/cssi/system/files/Digitalni_cesta_opatreni_20100521_0.pdf, 1. 2. 2011.

²⁹ KOLEKTIV AUTORŮ: 2010. *V ČR chybí strategie rozvoje ICT*. Parlamentní magazín 10/2010. Str. 30.

³⁰ Dostupné na <http://www.mpo.cz/dokument72490.html>, 1. 2. 2011.

vysokorychlostního přístupu k internetu a online služeb. Strategie by měla dát rámec efektivní implementaci politik jako eHealth, eGovernment, eJustice či eSkills.³¹ Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR se mj. ve strategii zavázalo, že do konce roku 2013 musejí mít všichni obyvatelé země k dispozici alespoň dvoumegabytový internet, přičemž ve městech by to mělo být deset megabytů.³²

2. eGovernment jako nástroj efektivního výkonu veřejné správy

Na začátku této kapitoly je nutné vydefinovat si základní termín, s kterým budu pracovat, tedy „eGovernment“. Ačkoli tento pojem v České republice již téměř zdomácněl, jeho chápání a interpretace se však různí. Uvádím proto několik definic, které podle mého názoru nejlépe vystihují jeho podstatu.

I. Definice OSN

„Trvalá povinnost veřejné správy zlepšovat vztah mezi občany a veřejným sektorem poskytováním levných a efektivních služeb, informací a znalostí. Praktická realizace toho nejlepšího, co může veřejná správa nabídnout.“³³

³¹ ADÁMKOVÁ, A.: 2010. *Jak pokračuje elektronizace ve státní správě?*. Parlament, vláda, samospráva 6/2010. Str. 26 – 28.

³² HERGESELL, O.: 2010. *Digitální Česko*. EURO, 14. 2. 2011. Str. 45.

³³ LIDINSKÝ, V. a kol.: 2008. *eGovernment bezpečně*. Grada Publishing a.s. Praha. Str. 7. Dále také na <http://unpan.org/DPADM/EGovernment/EGovernmentProjects/tabid/544/language/en-US/Default.aspx>, 19. 2. 2011.

II. Definice MVČR

„eGovernment představuje transformaci vnitřních vztahů veřejné správy pomocí informačních a komunikačních technologií s cílem optimalizovat interní procesy.“³⁴

2. 1. Na cestě k eGovernmentu v České republice

O vývoji resp. vzniku eGovernmentu ve světě jsme si řekli v minulých kapitolách, kdy jsme představili politické průkopníky v USA i ve Velké Británii.

Projekt eGovernment není ani v Evropě žádnou novinkou. Na konci 90. let s touto myšlenkou přišla právě Velká Británie, po které následovalo Rakousko. A právě náš jižní soused se stal i vzorem pro zavádění eGovernmentu v České republice. Proč? Díky dřívější příslušnosti České republiky k Rakousku-Uhersku jsme zdědili i stejnou strukturu zákonů.³⁵

Úvodem můžeme říci, že ve vyspělých zemích s dlouhou demokratickou tradicí je zapojování veřejnosti přirozenou součástí rozhodovacích procesů na všech úrovních. Zapojování veřejnosti v případě konkrétních aplikací eGovernmentu může mít desítky podob. Všechny tyto podoby však mají jedno společné – přenos informací (komunikaci) digitální cestou.

Právo na zapojení veřejnosti zaručuje v České republice Listina základních práv a svobod³⁶ nebo také Zákon o svobodném přístupu k informacím³⁷. Listina základních práv a svobod garantuje právo na informace přijímat a sdělovat. Specifickou součástí je právo být informován o

³⁴ <http://www.mvcr.cz/clanek/ega-cili-zakon-o-egovernmentu.aspx>, 19. 2. 2011.

³⁵ GOLDMANN, K.: 2008. *Mail místo obálky s modrým pruhem*. Czech business weekly, 17. 3. 2008. Str. 12.

³⁶ Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

³⁷ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

činnosti státních orgánů a orgánů územní samosprávy, jehož zrcadlovou protívou je povinnost státních orgánů a orgánů územní samosprávy přiměřeným způsobem tyto informace poskytovat.³⁸

Podle všech uvedených zákonů, mohou být informace o činnosti územní veřejné správy a jejich orgánů, získány v zásadě třemi způsoby³⁹:

- a) přímou účastí na jednání orgánu územního samosprávného celku;
- b) postupem podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím;
- c) ze zveřejněných informací na úřední desce, periodicích obce či kraje, na internetu apod.

Okruh subjektů, které mohou informace jednotlivými formami získávat i rozsah těchto údajů je různě široký. Nejrozsáhlejší oprávnění mají v tomto směru občané obce, resp. kraje starší 18 let a fyzické osoby, starší 18 let, vlastníci na území obce, městské části a kraje nemovitost, zatímco u ostatních osob existují různá omezení, plynoucí nejen ze zákonů o územních samosprávných celcích, ale i dalších předpisů, které upravují právo na informace.⁴⁰

Za informování veřejnosti o činnosti obce odpovídá starosta, primátor a hejtman kraje. Základním informačním médiem všech územních samosprávných celků je úřední deska. Mimo to si územní samosprávné celky zřizují často ještě tzv. elektronickou úřední desku na internetu, kde jsou publikovány aktuální informace.⁴¹

³⁸ MATAS, P.: 2003. *K právu na informace v oblasti územních samosprávných celků*. In.: GROSPÍČ, J., VOŠTRÁ, L.: 2003. *Reforma veřejné správy v teorii a praxi*. Sborník z mezinárodní konference Třešť, 22.-24. října 2003. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň. Str. 310.

³⁹ Tamtéž. Str. 310-311.

⁴⁰ Tamtéž. Str. 311.

⁴¹ Tamtéž. Str. 314-315.

2. 2. Vývoj eGovernmentu v České republice

Zapojování veřejnosti do veřejného rozhodování, neustálá potřeba komunikace s úřady ze strany občanů a vzrůstající byrokratizace státní správy na jedné straně a snaha o zefektivnění poskytování informací a služeb ze strany státní správy na straně druhé byly klíčové aspekty vývoje eGovernmentu v České republice.

Dříve než představím stručný vývoj eGovernmentu, zmíním se o jednom z šetření na téma informovanosti občanů ze strany úřadů, který velmi zajímavým způsobem podkresluje diskuse o elektronizaci veřejné správy.

V roce 2003 proběhlo terénní dotazníkové šetření na Domažlicku. Úvodní otázky zjišťovaly sepětí dotazovaných s městem nebo vybranými okolními obcemi a jejich informovanost o činnosti příslušných úřadů. Šetření mj. ukázalo, že zhoršení dostupnosti správních orgánů zažívá po reformě veřejné správy 82% respondentů. Klíčovým sdělením tohoto šetření bylo, že *„v jedné zkoumané obci musí občan vyřizovat své záležitosti (...) na čtyřech různých místech (tzv. obcích třetího stupně). Problémem je pro něj nejprve zjistit, kde se potřebná instituce nově nachází“*.⁴²

Pod pojmem eGovernment se skrývají různé úlohy zabývající se elektronizací výkonu veřejné správy. Do velké množiny těchto úloh zcela jistě patří i typy úloh, které se snaží přiblížit veřejnou správu občanovi, a to jednak tak, že občan od orgánů veřejné správy získává požadované veřejně přístupné informace, ale i úlohy, které se zabývají obousměrným tokem informací, tzn. řeší případy, kdy občan od orgánu veřejné správy požaduje konkrétní úkon, nebo i případy, kdy se občan prostřednictvím elektronické komunikace stává účastníkem správního řízení.⁴³ *„Cílem eGovernmentu není maximalizovat*

⁴² VLÁČIL, J.: 2003. Předběžné výsledky sociologického výzkumu veřejná správa a občan: administrativní a politická kultura. In.: GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L.: 2003. *Reforma veřejné správy v teorii a praxi*. Sborník z mezinárodní konference Třešť, 22.-24. října 2003. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň. Str. 382-385.

⁴³ KOLEKTIV AUTORŮ: 2005. *Veřejná správa v ČR*. Ministerstvo vnitra ČR, Praha. Str. 76.

digitalizaci úředních úkonů, nýbrž minimalizovat komunikaci mezi občanem a úřady.“⁴⁴

S plánem zřídít elektronickou komunikaci mezi úřady a občanem přišel už ministr informatiky Vladimír Mlynář v roce 2002. Náklady na zřízení projektu se odhadovaly na 1,4 miliardy korun. Hlavní gesci za oblast informačních systémů veřejné správy, a tím i elektronické veřejné správy, mělo právě Ministerstvo informatiky ČR, které vzniklo v roce 2002 z tehdejšího Úřadu pro veřejné informační systémy. Ministerstvo informatiky však vždy bylo díky svému relativně slabému postavení spíše jakýmsi marketingovým propagátorem elektronické formy komunikace a subjektem, který monitoruje problematiku eGovernmentu.⁴⁵ Možná i z tohoto důvodu bylo v roce 2007 zrušeno a jeho agendu v oblasti eGovernmentu převzalo Ministerstvo vnitra.

Prvním zásadním impulzem k legislativním změnám v oblasti elektronizace státní správy byl zákon č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Tento zákon, někdy též nazývaný zákon o eGovernmentu nebo eGovernment Act, nabyl účinnosti 1. července 2009.

Obecně lze říci, že prvními strategiemi byly již v roce 1999 přijaté Národní telekomunikační politika a Státní informační politika. Vše vyústilo v roce 2004 schválením Státní informační a komunikační politiky, známé také jako e-Česko 2006. Státní informační a komunikační politika se orientovala zejména na rozpracování záměrů eEurope 2005 do národních podmínek tak, aby Česká republika dostála svým závazkům vůči EU. V roce 2007, kdy měly být stanovené cíle prosazené, řada z nich prosazených nebyla.⁴⁶

⁴⁴ PRINCL, P.: 2005. *Vliv IS/ICT na modernizaci procesů v české veřejné správě*. In: LOUDA, T., GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L.: 2006. *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň. Str. 199.

⁴⁵ ŠTĚDRŮN, B.: 2007. *Úvod do eGovernmentu. Právní a technický průvodce*. Úřad vlády ČR, Praha. Str. 20.

⁴⁶ Tamtéž.

Využití moderních informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě je třeba vnímat pouze jako nástroj změn, nikoli cíl sám o sobě. Při jejich zavádění se pak často stává, že administrativní zátěž je přesunuta z jednoho subjektu (občan) na subjekt jiný (úřad), cílem by ale měla být spíše minimalizace celkové zátěže pro všechny zúčastněné strany.⁴⁷

Účelem eGovernmentu je zefektivnit veřejnou správu tak, aby byl její výkon rychlejší, levnější a k cílovému uživateli vlídnější. Efektivní veřejná správa a veřejné služby (tzv. Smart Administration) navazují na hlavní strategické cíle Lisabonské strategie, která byla přijata v březnu 2000.⁴⁸

„Základním cílem strategie je transformovat a zjednodušit procesy používané dnes ve veřejné správě tak, aby využívaly moderních komunikačních a informačních technologií způsobem obdobným jejich využívání ve sféře komerční.“ Tyto technologie umožňují vytvořit zcela nové portfolio služeb veřejné správy, zjednodušující zásadním způsobem komunikaci občanů i firem s veřejnou správou i mezi subjekty veřejné správy navzájem. Řadu projektů vedoucích k elektronizaci veřejné správy lze realizovat z prostředků operačních programů Evropské unie. Za zmínku stojí zejména podpora v rámci operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a v rámci Integrovaného operačního programu. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky na trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti a na zvyšování kvality veřejné správy. Integrovaný operační program vymezuje tři základní okruhy prioritních oblastí, které pokrývají⁴⁹:

- a) problematiku modernizace veřejné správy prostřednictvím informačních technologií;

⁴⁷ TRNKA, D.: 2008. *Hexagon veřejné správy*. eGon News No2. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 1.

⁴⁸ ROUČKOVÁ, L.: 2010. *Návaznost eGovernmentu na evropské projekty*. eGon News No4. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 4.

⁴⁹ Tamtéž.

- b) problematiku veřejných služeb zaměřených na lidské zdroje v oblastech sociální integrace, veřejného zdraví, služeb zaměstnanosti a v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik;
- c) problematiku veřejných služeb zaměřených na územní rozvoj ve vybraných oblastech cestovního ruchu, kulturního dědictví, bydlení a územních politik.

Ministerstvo vnitra v rámci svých kompetencí realizuje díky těmto programům širokou škálu projektů zaměřených na budování efektivní veřejné správy a vlastních služeb. Jde například o⁵⁰:

- a) posilování institucionální kapacity pro projektové řízení ve veřejné správě;
- b) osvětu a vzdělávání týkající se eGovernmentu;
- c) informační systém ORG v systému základních registrů;
- d) posilování institucionální kapacity pro projektové řízení ve veřejné správě – koordinace jednotné strategie eGovernmentu;
- e) informační ochranu eGovernmentu;
- f) informační systém evidence obyvatel;
- g) informační systém datových schránek.

Pro zajímavost bych na tomto místě rád připomenul výzkum společnosti Ipsos Tambor, který realizovala v únoru 2008 na reprezentativním vzorku internetové populace ČR s cílem zjistit aktuální postoje k eGovernmentu. Výzkum proběhl na vzorku 1020 uživatelů internetu – osob, které použily osobně internet během posledních 14 dní. Všichni respondenti odpovídali na otázku, zda znají pojem „eGovernment“. 12 % z nich si pojem „eGovernment“ spojí s konkrétním obsahem, dalších 14 % má o jeho obsahu přibližnou představu. Plných 57 % uvádí, že o pojmu „eGovernment“ nikdy

⁵⁰ ROUČKOVÁ, L.: 2010. *Návaznost eGovernmentu na evropské projekty*. eGon News No4. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 4.

neslyšeli. „Výzkum se soustředil na populaci uživatelů, kteří používají internet častěji a zpravidla už delší dobu, o to překvapivější je zjištění, že jen čtvrtina z nich si dokáže spojit pojem „eGovernment“ s konkrétním obsahem. I když je eGovernment častým tématem odborných diskusí, zdá se, že v praktické rovině k běžným uživatelům zatím tento pojem nepronikl.⁵¹

Nedá se přitom říci, že by se česká internetová veřejnost o elektronický kontakt se státní správou nezajímala. Dvě třetiny uživatelů uvádějí, že v kontaktu s úřady používají alespoň občas elektronickou poštu. Přes 40 % uživatelů pak alespoň občas stahuje elektronické verze úředních formulářů a nahlíží do online rejstříků (např. do obchodního rejstříku). Tři čtvrtiny uživatelů internetu věří, že zavádění eGovernmentu zjednoduší kontakt s orgány veřejné správy.⁵²

Naopak nejsilnějšími překážkami zavádění eGovernmentu v ČR je podle internetových uživatelů odpor ze strany samotné veřejné správy, ať již řadových úředníků, nebo jejích vedoucích představitelů. Spolu s vnímanou nízkou prioritou eGovernmentu pro vládu se jedná o dominující překážky, zatímco bariéry na straně uživatelů – nízká počítačová gramotnost nebo malý počet uživatelů internetu jsou vnímány jako méně zásadní. „*Dá se říci, že internetová populace se cítí na eGovernment připravena, ale zároveň pochybuje, že je připravena veřejná správa a vláda.*“⁵³

V této souvislosti je zajímavé zjistit, jak si Česká republika stojí v rozvoji eGovernmentu v mezinárodním srovnání. Studie OSN nazvaná „Od eGovernmentu k propojenému vládnutí“ z roku 2008 totiž velmi detailně srovnala úroveň jeho rozvoje ve 192 zemích světa. Česká republika skončila na 25. místě, nejvýše ze střeoevropských zemí. Asi málokoho překvapí, že první tři místa obsadily skandinávské země (v pořadí Švédsko, Dánsko,

⁵¹ Marketingové noviny, In: http://www.mano.cz?Action=View&ARTICLE_ID=5991, 29. 1. 2011.

⁵² Tamtéž.

⁵³ Tamtéž.

Norsko) a že z postkomunistických zemí se nejvýše umístilo Estonsko (13. místo).⁵⁴

V posunech na žebříčku hodnocení zemí v eGovernmentu nám mohou v příštích letech pomoci strukturální fondy EU. Zejména pak ve vazbě na tzv. strategii Smart Administration, kterou přijala vláda a která je vlastně strategií modernizace české veřejné správy. Konkrétně v oblastech týkajících se ICT pro veřejnou správu se IOP rozpadá na dvě hlavní priority: 1. modernizace veřejné správy - s alokací cca 334 mil. eur, 2. zavádění ICT v územní veřejné správě - s alokací cca 170 mil. eur. Finanční alokace je stanovena na období let 2007-2013, přičemž čerpání prostředků z této alokace bude probíhat až do roku 2015.⁵⁵

Jako příklady úspěšného zavedení systému eGovernmentu ve světě lze uvést Kanadu, kde se eGovernment podařilo rozběhnout mj. proto, že je země rozlehlá a lidé se jednoduše proto na úřady nedostavili. Ve Finsku zase funguje eKomunikace se státem tak, že vám stát vyplní vaše daňové přiznání. Lidé ho potom pouze podepíší a odešlou. To je u nás zatím nepředstavitelné.⁵⁶

2. 3. Od eGovernmentu k eGovernance

Zatímco eGovernment je víceméně jednosměrnou aktivitou, kde státní orgány dodávají a občané dostávají, zaměřuje se nová „eGovernance“ strategie na navázání vzájemného partnerství mezi státem a občany, které je nezbytné pro tvorbu veřejných hodnot.⁵⁷

eGovernance lze definovat jako proces reformy způsobu práce, jakým stát funguje směrem k občanům. Jak spolupracují jednotlivé úřady mezi

⁵⁴ Marketingové noviny, In: http://www.mano.cz?Action=View&ARTICLE_ID=5991, 29. 1. 2011.

⁵⁵ OČKO, P.: 2008. *Využijme příležitost pro rozvoj českého eGovernmentu*. Parlament, vláda, samospráva 5/2008. Str. 37.

⁵⁶ KOCOUREK, J.: 2008. *Elektronické úřady: co nás čeká v budoucnosti?*. 12. 3. 2008. Dostupné na <http://itbiz.cz/egovernment-business-information-forum>, 19. 2. 2011.

⁵⁷ KOLEKTIV AUTORŮ: 2010. *Projekty eGovernmentu navzdory krizi pokračují*. Parlamentní magazín 10/2010. Str. 27.

sebou, jakým způsobem stát sdílí informace, zapojuje do rozhodování občany a poskytuje jim služby, za které mu občané odvádějí daně. eGovernment je zavedení systémů a nástrojů pro elektronickou komunikaci do stávající struktury fungování státní správy. „*Je to tedy jakási výměna pazourku za kompletní sadu elektrického nářadí*“. Jenže to samo o sobě nestačí. Je třeba ještě udělat i další krok, abychom nové nástroje uměli doopravdy využít. Ten přináší právě eGovernance, který se snaží postihnout všechny stávající procesy ve státní správě, restrukturalizovat je, zakomponovat do nich potřeby občana co by zákazníka a střed všeho dění. „*Jde tedy o to, vzít stávající nástroje eGovernmentu a přidat jim nějakou hodnotu navíc, něco, co občanům pomůže, co budou rádi využívat a u čeho si řeknou, že za takovouto službu státu si rádi připlatí.*“⁵⁸

O eGovernmentu se v České republice mluví už více než 10 let. Za tu dobu se udělal pokrok hlavně ve dvou oblastech – distribuci informací od veřejné správy směrem k občanům a ve vytvoření základů legislativního rámce pro praktickou implementaci eGovernmentu. Za obrovský pokrok lze považovat digitalizaci a zpřístupnění katastru nemovitostí i zavedení CzechPointů. Stát myslel i na to, že ne všichni s ním budou chtít komunikovat výlučně elektronickou cestou. Občané chtějí, aby se k nim stát choval jako k zákazníkům, chtějí mít přehled o tom, kam vlastně konkrétní peníze, které státu odvádějí, jdou, chtějí mít možnost podílet se na tom, co stát či obec okolo nich bude s vybranými penězi dělat. Navíc se firmy občanům coby svým zákazníkům naučily velice dobře naslouchat, což u státní správy už tolik neplatí, i když tu máme první světlé výjimky, jako jsou veřejná připomínkovácí řízení k územním plánům, do kterých se zapojují tisíce občanů.⁵⁹

⁵⁸ ZIKMUND, M.: 2010. *eGovernment už nestačí, občané chtějí víc*. Parlamentní magazín 5/2010. Str. 31.

⁵⁹ Tamtéž. Str. 30 – 31.

Na eGovernance může Česká republika čekat dalších 10 let. Až příliš velké úsilí se věnuje konkrétním implementacím základních prvků eGovernmentu, jako jsou centrální registry, datové schránky apod., a málo se myslí na změny procesů a vůbec způsobu práce úředníků.⁶⁰

2. 4. Současný stav eGovernmentu v České republice

Globálním cílem Strategie realizace Smart Administration v období 2007-2015 je, jak jsme si řekli výše, „*prostřednictvím zefektivnění fungování veřejné správy a veřejných služeb podpořit socioekonomický růst ČR a zvýšit kvalitu života občanů*“.⁶¹

Mezi klíčové problémy na úrovni státní správy patří neefektivní využívání informačních technologií, neexistence jednotné komunikační infrastruktury, nepropojenost jednotlivých registrů, z toho plynoucí neschopnost vzájemné výměny dat mezi orgány státní správy, nedostatečná vybavenost orgánů státní správy informačními technologiemi, nízká počítačová gramotnost zaměstnanců ve státní správě, neexistující elektronizace komunikace ve státní správě – povinnost papírové formy a nedostatečná úroveň komunikace a koordinace mezi orgány státní správy.⁶²

Elektronická veřejná správa má v prostředí střední a východní Evropy poněkud specifické postavení. Není to jenom záležitost technokratické modernizace veřejné správy a veřejných služeb jako ve většině vyspělých zemích. Na významu jí přidává zkušenost s nefungující správou socialistického typu a snaha dosáhnout co nejdříve standardů běžných v

⁶⁰ ZIKMUND, M.: 2010. *eGovernment už nestačí, občané chtějí víc*. Parlamentní magazín 5/2010. Str. 31.

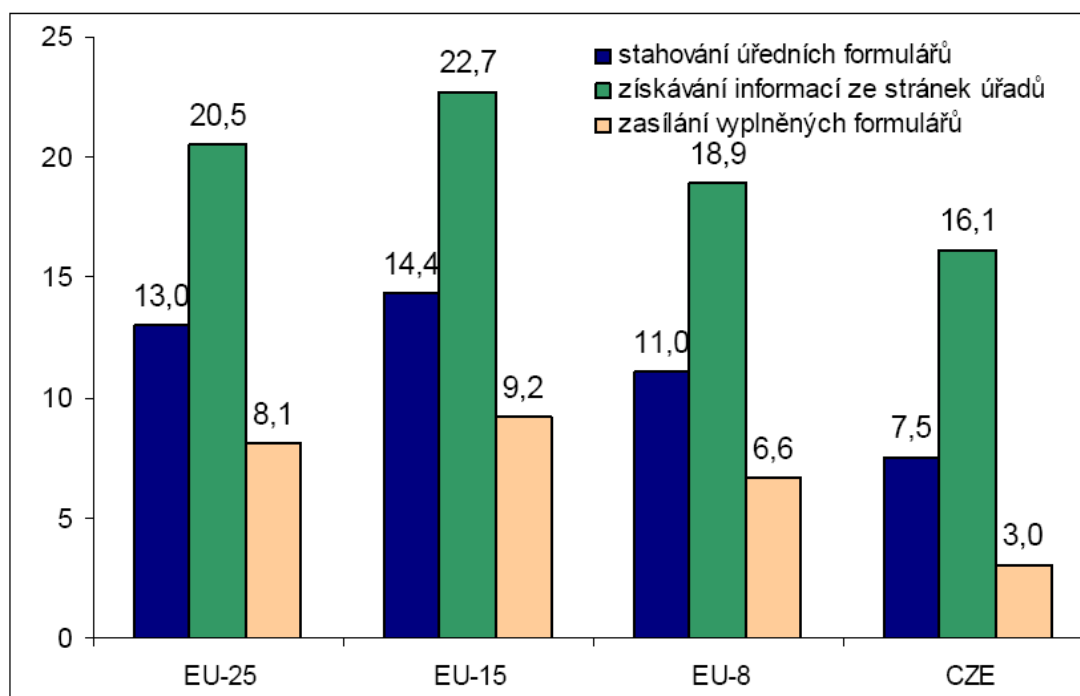
⁶¹ VLÁDA ČR: 2006. *Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby*. Str. 2. Dostupné na www.mvcr.cz/SCRIPT/ViewFile.aspx?docid=33719, 20. 9. 2010.

⁶² Tamtéž. Str. 10-11.

západní Evropě. A právě eGovernment je jednou z oblastí, která k tomu může významně přispět.⁶³

V této části práce využijeme „tržní terminologii“ a nejprve se zaměříme na poptávku občanů a podnikatelů po elektronických službách veřejné správy a poté na jejich nabídku. Předpokládá se, že rozvoj eGovernmentu by měl být alespoň ze začátku tažen spíše nabídkovou stranou (tj. veřejnou správou) a při dostatečně velké nabídce se bude stimulovat také poptávka a dojde k určitému stavu „dynamické rovnováhy“. Rozvoj eGovernmentu je jednou z priorit Evropského společenství, a proto se jeho měřením zabývají jak národní statistické úřady, tak Eurostat.⁶⁴

Graf 5 – Využívání e-Governmentu občany v roce 2006 (v %)

Zdroj: Eurostat (2007)

⁶³ VLÁDA ČR: 2006. *Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby*. Str. 23. Dostupné na www.mvcr.cz/SCRIPT/ViewFile.aspx?docid=33719, 20. 9. 2010.

⁶⁴ Tamtéž. Str. 24.

Je zřejmé, že služby e-Governmentu jsou jednotlivci v České republice využívány v menší míře, a to především pasivně (získávání informací). Aktivní (obousměrnou) komunikaci s úřady využily v roce 2006 pouze 3 % občanů, což je dvakrát méně než činí průměr EU-8 a třikrát méně než průměr nejvyspělejších patnácti zemí.⁶⁵

Zaostávání zemí je částečně způsobeno nižší dostupností těchto služeb, ale v případě postsocialistických zemí je silným faktorem také nižší dostupnost výpočetní techniky a levného připojení na internet.⁶⁶

V České republice proto např. vznikla tzv. broadband strategie⁶⁷, jejímž cílem je mimo jiné rozšiřování dostupného a rychlého připojení k internetu mezi občany a jsou podporovány vzdělávací programy v oblasti informačních technologií. Poptávka subjektů soukromého ziskového sektoru je podstatně vyšší než v případě občanů obecně a v České republice využívají elektronických služeb již dvě třetiny subjektů (76 % v roce 2006). ČR se tak řadí mezi první desítku zemí a vysoce překračuje průměrné hodnoty pro všechny tři sledované skupiny zemí, tj. EU-8, EU-15 a EU-25. Nabídka služeb eGovernmentu v České republice spíše stagnuje.⁶⁸

Příkladem komplexnějšího přístupu k hodnocení úrovně eGovernmentu je studie The Economist Intelligence Unit⁶⁹ z roku 2004, která se zaměřila na země střední a východní Evropy. Hodnotící kritéria a jejich váhy byly následující⁷⁰:

- a) konektivita a technologická infrastruktura (20 %);
- b) podnikatelské a právní prostředí (10 %);
- c) vzdělání a dovednosti (10 %);

⁶⁵ Národní politika pro vysokorychlostní přístup. Dostupné na http://www.vus.sk/broadband/nbbs/cz_nbbs2.pdf, 13. 2. 2011.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ VLÁDA ČR: 2006. *Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby*. Str. 24-27. Dostupné na www.mvcr.cz/SCRIPT/ViewFile.aspx?docid=33719, 20. 9. 2010.

⁶⁹ více na <http://www.eiu.com/public/>, 13. 2. 2011.

⁷⁰ VLÁDA ČR: 2006. *Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby*. Str. 28. Dostupné na www.mvcr.cz/SCRIPT/ViewFile.aspx?docid=33719, 20. 9. 2010.

- d) vládní politika a vize (15 %);
- e) e-Demokracie (15 %);
- f) veřejné služby pro občany (15 %) a podniky (15 %) dostupné on-line.

Podle tohoto hodnocení byla Česká republika v roce 2004 spolu s Estonskem a Slovinskem špičkou v poskytování veřejných elektronických služeb. Teprve s velkým odstupem ji následovaly ostatní země EU-8.⁷¹

Podle zatím nejrozsáhlejší komplexní studie o stavu a roli informačních a komunikačních technologií v ČR *Digitální cesta k prosperitě*⁷² České republice stále chybí strategie rozvoje ICT. Je alarmující, že v digitální vzdělanosti obyvatelstva Česká republika výrazně zaostává za většinou evropských zemí.⁷³

Podle Českého statistického úřadu více než 11 % občanů komunikuje s úřady e-mailem a stahuje si formuláře, 6 % jich vyplňuje formuláře na webových stránkách úřadů. Formuláře ke stažení nabízejí všechny krajské úřady, 64 % státních úřadů a 42 % obcí, k on-line vyplnění 77 % krajských úřadů, 38 % organizačních složek státu a přes 10 % obcí. Existuje tedy zřejmý nepoměr mezi stoupající nabídkou elektronických služeb od úřadů a jejich využíváním občany.⁷⁴

Vláda České republiky, na základě svého programového prohlášení, chce v souvislosti s eGovernmentem garantovat profesionální, kvalitní, efektivní a přívětivou veřejnou službu vykonávanou vzdělanými a dále se vzdělávajícími úředníky veřejné správy. Záměrem vlády je zvýšit transparentnost veřejné správy, odstranit multiplicity při výkonu jednotlivých agend a snížit tak objem veřejných výdajů. Vláda chce přiblížit veřejné

⁷¹ VLÁDA ČR: 2006. *Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby*. Str. 28-29. Dostupné na www.mvcr.cz/SCRIPT/ViewFile.aspx?docid=33719, 20. 9. 2010.

⁷² Dostupné na http://www.cssi.cz/cssi/system/files/Digitalni_cesta_opatreni_20100521_0.pdf, 13. 2. 2011.

⁷³ KOLEKTIV AUTORŮ: 2010. *Projekty eGovernmentu navzdory krizi pokračují*. Parlamentní magazín 10/2010. Str. 25.

⁷⁴ HEGER, V.: 2010. *Jaké bylo desetiletí elektronické veřejné správy?*. Moderní obec 6/2010. Str. 18.

služby občanům a dalším subjektům a trvale sníží ekonomickou a byrokratickou zátěž ve veřejné správě. Vláda chce dokončit procesní audity vybraných agend veřejné správy a předloží „Strategii elektronizace vybraných agend ve veřejné správě“. Vláda chce zajistit dokončení projektu „Základní registry veřejné správy“ a zavést vydání elektronických identifikačních průkazů. Zároveň chce zajistit další rozvoj informačního systému datových schránek a kontaktních míst veřejné správy Czech POINT. V oblasti legislativy se vláda chce zasadit o zvýšení kvality a efektivity tvorby právních předpisů a jejich dostupnosti a snížení administrativní zátěže a korupčních rizik.⁷⁵ Otázkou zůstává, zda se jedná pouze o politickou proklamaci či zda dojde (zejména s ohledem na finanční prostředky) k její realizaci.

Současným stavem eGovernmentu v České republice se trvale věnuje i Iniciativa eStat.cz vedená poslancem Evropského parlamentu Edvardem Kožušníkem. Iniciativa uspořádala v roce 2010 v Praze seminář na téma 10 let českého eGovernmentu. V panelové diskusi se představili bývalí ministři, kteří od konce 90. let 20. století určovali rozvoj informační společnosti: Karel Březina, Vladimír Mlynář, Dana Běrová a Ivan Langer. V debatě se hodnotilo uplynulé desetiletí převážně pozitivně. Na počátku stála Strategie rozvoje informační společnosti, kterou přijala Zemanova vláda, ministerstvo informatiky vyvíjelo koncepci Portálu veřejné správy, jehož rozvoj byl později bohužel utlumen, až se za minulé vlády dospělo k celoplošnému zřízení terminálů CzechPOINT, povinným datovým schránkám a budování základních registrů veřejné správy. Velmi zajímavý pohled přinesl Vladimír Mlynář, který poněkud zproblematizoval zaměření semináře, když prohlásil, že *„předchozí desetiletí bylo ve znamení elektronizace a nikoli eGovernmentu, který znamená zásadní reformu správního systému s využitím moderních informačních technologií. Ve veřejné správě zatím k zásadní změně nedošlo a stále se vrací stejný problém: elektronizují se neefektivní a zastaralé správní*

⁷⁵ VLÁDA ČR: 2010. Programové prohlášení vlády České republiky. 4. 8. 2010. Dostupné na <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/programove-prohlaseni-vlady-74853/>, 24. 2. 2011.

*procesy, což zvyšuje náklady na administrativu a konzervuje nynější stav.*⁷⁶ Velký problém vidí v úřednících, kteří se kupř. zavedený systém datových schránek pokoušejí obejít a vrátit se k tzv. kabelovému přenosu. „*To znamená, že dokument dají do kabely a takzvaně ho doručí při osobním jednání.*“⁷⁷

Náměstek ministra vnitra Jaroslav Chýlek na semináři potvrdil, že zatím chybějí ve veřejné správě motivační nástroje, které by umožnily přesvědčit úředníky, jak je proti tradičním postupům výhodné využívat nové technologie. Domnívá se, že zdaleka ne všichni jsou přesvědčeni, že jim informační technologie umožňují usnadnit práci. V tomto směru je situace povzbudivější na úrovni obcí a krajů než na ministerstvech. Jako důvod pomalého nasazování nových technologií byl v diskusi uváděn také strach některých politiků a úředníků z transparentnosti. Na mnoha úřadech stále panuje neochota zveřejňovat dobrovolně veřejné informace a komunikace s veřejností je chápána spíše jako nepříjemná povinnost než samozřejmá nutnost.⁷⁸

V nových členských státech EU činí výdaje na rozvoj informačních technologií významně větší podíl na HDP, než je tomu u původní evropské patnáctky. V kontextu nižší výkonnosti české ekonomiky a některých menších nákladů proti těm v původních evropských státech proto nelze považovat 1,1 miliardy eur za rok investovanou do informačních technologií českým veřejným sektorem za nízkou částku. Nemůže tedy obstát časté tvrzení, že rozvoj eGovernmentu brzdí nedostatek finančních zdrojů. Jak je možné, že státy, jako jsou Rakousko a Estonsko, se ocitají na špici hodnocení vyspělosti

⁷⁶ HEGER, V.: 2010. *Jaké bylo desetiletí elektronické veřejné správy?*. Moderní obec 6/2010. Str. 18.

⁷⁷ ČTK: 2010. *Mlynář: V ČR byl eGovernment elektronizací správy, ne reformou*. Zpravodajství ČTK, 8. 4. 2010.

⁷⁸ HEGER, V.: 2010. *Jaké bylo desetiletí elektronické veřejné správy?*. Moderní obec 6/2010. Str. 18.

služeb eGovernmentu, a přitom nepatří mezi země, které nejvíce investují do informačních technologií? Celý problém má dvě roviny.⁷⁹

Za prvé oba státy se při zavádění eGovernmentu snažily nescházet léta zaběhnutými úředními postupy. To umožnilo dosáhnout efektivnějšího výkonu veřejné správy než v případě opačného postupu. „*Ten se dosud provádí v českém prostředí a mnohdy generuje ještě složitější postupy a s velkými požadavky na personální posílení.*“ Za druhé se v obou státech institucionalizoval orgán, který nadresortně řídí projekty eGovernmentu, jež také spolufinancuje. Finance se vynakládají koordinovaně a jednotlivé projekty jsou přenosné na regionální a municipální úroveň.⁸⁰

Orgány veřejné správy elektronickou komunikaci v praxi zatím příliš nepreferují. A to z důvodu⁸¹:

- a) nízkého počtu občanů komunikujících elektronickou formou s veřejnou správou;
- b) informační gramotností úředníků a technických možností zejména u malých obcí jako nejnižších orgánů veřejné správy;
- c) obtížného zpracování dokladů pro správní řízení do elektronické podoby.

2. 4. 1. Nástroje fungování eGovernmentu v České republice

eGovernment zahrnuje vše od přeměny vnitřních procesů jednotlivých institucí až po změnu koncepce fungování byrokratického aparátu jako celku. Důvody, proč se eGovernment stal tak populárním způsobem řešení přebujelosti státních orgánů by se daly shrnout do několika jednoduchých pojmů – rychlost, cena a pohodlí. Koncepce správného eGovernmentu stojí na

⁷⁹ KOŽUŠNÍK, E.: 2008. *1,1 miliardy za rok*. 12. 3. 2008. Dostupné na <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/edvard-kozusnik.php?itemid=2902>, 19. 2. 2011.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ LIDINSKÝ, V. a kol.: 2008. *eGovernment bezpečně*. Grada Publishing a.s. Praha. Str. 48.

třech hlavních pilířích. Prvním z nich je předpoklad, že stát by měl informace od občanů získávat pouze jednou. Základem tohoto předpokladu by mělo být vytvoření centrální databáze (chcete-li, základní registry). Druhý předpoklad je, že občané by měli mít k dispozici pouze jedno kontaktní místo, které by komunikaci a vyřizování problémů zajišťovalo. Tento koncept se v zahraničí obecně nazývá „one stop shop“ a v České republice je reprezentován pomocí sítě CzechPointů. Třetím předpokladem je proaktivní přístup byrokratického aparátu. Jedná se o stav, kdy státní správa maximum administrativní činnosti za občana zařizuje sama, bez nutnosti jeho přímé účasti.⁸²

2. 4. 1. 1. eGon jako symbol eGovernmentu

eGON, symbol eGovernmentu, je v přeneseném významu živý organismus, ve kterém vše souvisí se vším a fungování jednotlivých částí se navzájem podmiňuje.⁸³

Projekt eGON byl zahájen na konci roku 2006 a „představuje komplexní projekt elektronizace veřejné správy, jehož hlavním cílem je usnadnění života občanům a zvýšení efektivity veřejné správy díky důmyslnému využití informačních technologií.“⁸⁴

V roce 2008 byla přijata legislativní opatření, umožňující ožívování eGONa jako živého organismu. V červnu 2008 byl přijat zákon č. 300/2008 Sb., o autorizované konverzi dokumentů, někdy též nazývaný jako Zákon o eGovernmentu, jež je zásadní normou pro zavádění datových schránek od 1. 7. 2009.⁸⁵

⁸² ADÁMKOVÁ, A.: 2010. *Jak pokračuje elektronizace ve státní správě?*. Parlament, vláda, samospráva 6/2010. Str. 26 – 28.

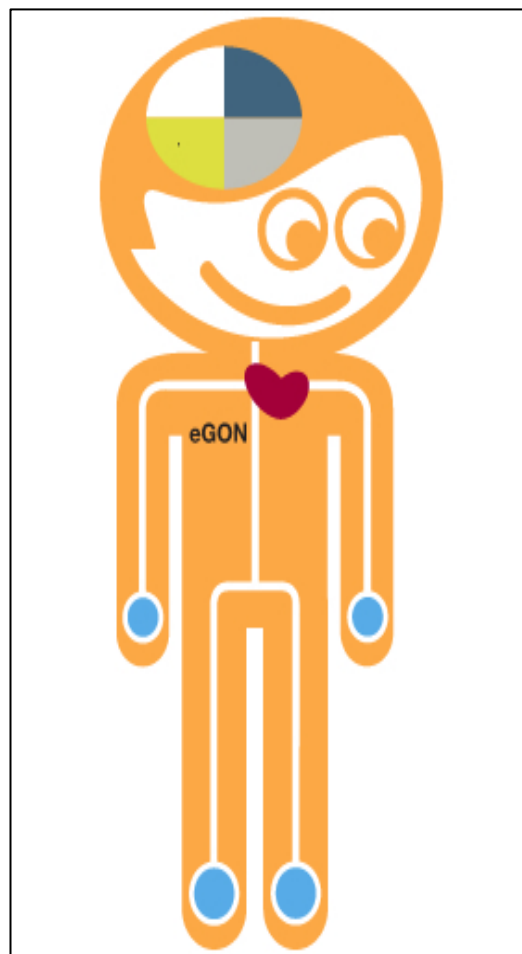
⁸³ <http://www.mvcr.cz/clanek/egon-jako-symbol-egovernmentu-moderniho-pratelskeho-a-efektivniho-uradu-252052.aspx>, 1. 11. 2010.

⁸⁴ <http://www.mvcr.cz/clanek/egon-jako-symbol-egovernmentu-moderniho-pratelskeho-a-efektivniho-uradu-252052.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>, 1. 11. 2010.

⁸⁵ Tamtéž.

Existenci a životní funkce eGONa zajišťují⁸⁶:

- a) **Prsty:** Czech POINT - soustava snadno dostupných kontaktních míst
- b) **Oběhová soustava:** KIVS – Komunikační infrastruktura veřejné správy, zajišťující bezpečný přenos dat
- c) **Srdce:** Zákon o eGovernmentu - zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi č.300/2008 Sb.
- d) **Mozek:** Základní registry veřejné správy- bezpečné a aktuální databáze dat o občanech a státních i nestátních subjektech

Zdroj: <http://www.mvcr.cz>

Rok 2009 byl věnován rozvoji Komunikační infrastruktury veřejné správy, a zároveň také spuštění systému datových schránek. Rok 2010 byl ve znamení závěrečné fáze, která se týkala provozu základních registrů.⁸⁷

Základní registry veřejné správy mají čtyři definiční znaky⁸⁸:

- a) celostátně jednotný zdroj;
- b) intenzivně využívaný úřady;

⁸⁶ <http://www.mvcr.cz/clanek/egon-jako-symbol-egovernmentu-moderniho-pratelskeho-a-efektivniho-uradu-252052.aspx>, 1. 11. 2010.

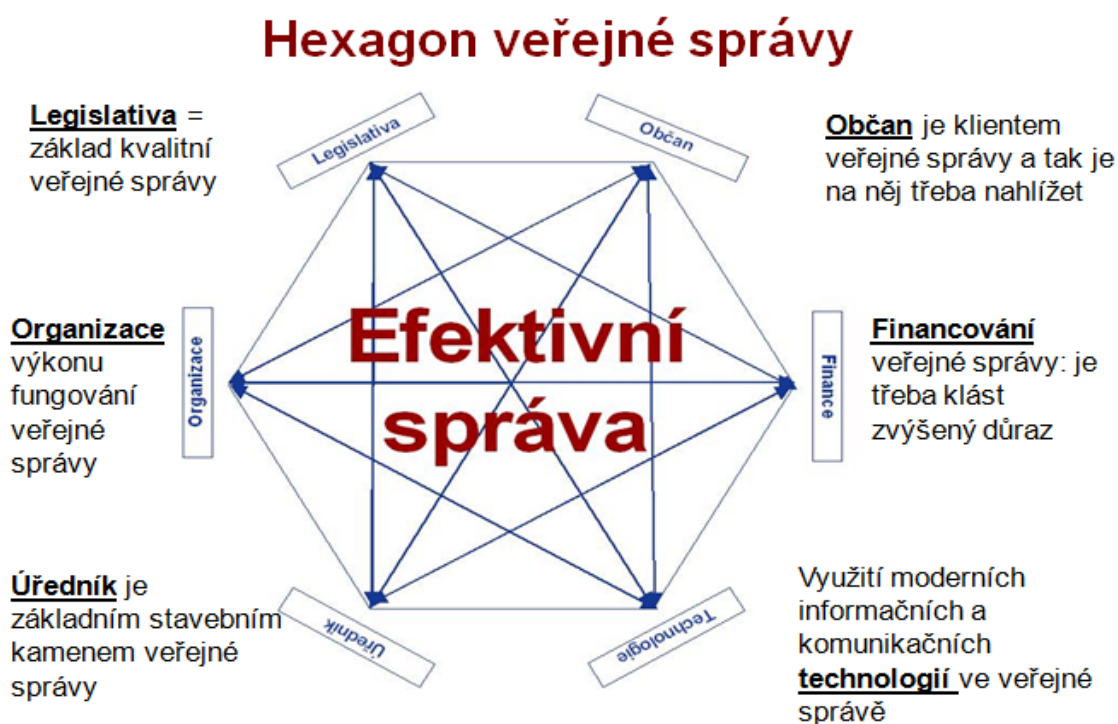
⁸⁷ <http://www.mvcr.cz/clanek/egon-jako-symbol-egovernmentu-moderniho-pratelskeho-a-efektivniho-uradu-252052.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>, 1. 11. 2010.

⁸⁸ PRINCL, P.: 2005. *Vliv IS/ICT na modernizaci procesů v české veřejné správě*. In: LOUDA, T., GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L.: 2006. *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň. Str. 196.

- c) trvale aktualizovaný;
- d) využíván také subjekty mimo veřejnou správu.

Předpokládaný termín podle zákona, kdy budou do provozu uvedeny základní registry veřejné správy je 1. července 2012.⁸⁹ Největší přínos z projektů eGovernmentu mají právě registry veřejné správy, protože umožní systémové změny ve fungování státní správy.⁹⁰

2. 4. 1. 2. Hexagon veřejné správy

Zdroj: www.obnovavenkova.cz/vzdelavani/files/214.ppt

Důležitým aspektem fungování veřejné správy je organizace jejího výkonu. Vždy je třeba hledat rovnováhu mezi maximálním přiblížením výkonu veřejné správy občanovi a efektivním vynakládáním veřejných

⁸⁹ KOLEKTIV AUTORŮ: 2010. *Projekty eGovernmentu navzdory krizi pokračují*. Parlamentní magazín 10/2010. Str. 26.

⁹⁰ Tamtéž.

prostředků. Zároveň je důležité, aby bylo možné co největší množství agendy vyřídit na jednom kontaktním místě, dle zásady: obíhají informace, nikoliv občan. Organizace výkonu veřejné správy však neznamená pouze nalezení správného místa – tedy, na jaké úrovni bude daná agenda vykonávána, ale také způsob, jakým je vykonávána. S tím samozřejmě souvisí i využití moderních informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě. Prostřednictvím jejich využití je nutné odstranit nadbytečné „papírování“, ulehčit styk občana s veřejnou správou, ale také komunikaci uvnitř veřejné správy. Občan je asi nejdůležitějším prvkem hexagonu, protože on je klientem veřejné správy a tak je na něj třeba nahlížet. Naproti tomu úředník je základním stavebním kamenem veřejné správy.⁹¹

3. eObec jako specifický příklad fungování eGovernmentu v České republice

Dříve než se pustíme do definování a charakterizování eObce, je třeba udělat krátký exkurz do způsobů poskytování informací, služeb a vzájemné komunikace mezi obcí (resp. jejími orgány) a občanem. Termín „eObec“ (pro účely této práce) je určitou nadstavbou termínu „obec“ v klasickém smyslu slova. Dříve než představím komunikaci mezi „eObcí“ a občanem pomocí nových (elektronických) informačních technologií, je nutné definovat si určité standardy této komunikace, které vychází z klasického vztahu „obec“ – „občan“.

⁹¹ VLÁDA ČR: 2006. *Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby*. Str. 56-57. Dostupné na www.mvcr.cz/SCRIPT/ViewFile.aspx?docid=33719, 20. 9. 2010.

3. 1. Vztah obce a občana

*Veřejnými službami jsou služby poskytované ve veřejném zájmu. Jsou vytvořeny, organizovány nebo usměrňovány státem, krajem nebo obcí k zajišťování potřeb veřejnosti.*⁹²

V demokratickém systému, kdy hlas občana rozhoduje volby, se zpětná vazba o činnosti veřejné správy z hlediska konkrétních potřeb občana stává nezbytností.⁹³

Můžeme slyšet, že volení zástupci a někdy též zákazníci úřadu nejsou spokojeni s prací úřadu, protože je příliš pomalý, má komplikované postupy vyřizování, je v něm mnoho úředníků – zkrátka je pro ně složitý a „byrokratický“. Lze tedy říci, že volají po jednoduchosti. To je jistě oprávněný požadavek. „*Skutečná jednoduchost při výkonu státní správy i při plnění úkolů samosprávy je sestrou spokojenosti*“. Jenže jednoduchost vzniká vždy až z porozumění celku v jeho mnohotvárnosti a porozumění potřebných souvislostí. Znalost souvislostí je nesmírně cenná. Pokud chceme účinně bojovat za snižování byrokracie, je nutné porozumět fungování úřadu jako celku a pochopit všechny potřebné souvislosti (vazby). Pak můžeme dosáhnout vynikajících výsledků a udělat významné kroky ke spokojenosti.⁹⁴

Podle průzkumů vyplývá, že jen 4% nespokojených lidí si stěžuje! Ještě horší je, že 65-90 % nespokojených lidí, kteří si nestěžují, ztrácejí důvěru vůči tomu, kdo službu poskytuje. Na druhé straně, když si lidé stěžují a jejich problém je rychle vyřešený, až 82% z nich to dokáže ocenit loajálností, důvěrou a věrností.⁹⁵

V současné době je nabídka informačních systémů pro veřejnou správu natolik široká, že i úřad může fungovat se stejnou efektivitou a stejnými

⁹² PŮČEK, M., A KOL.: 2005. *Měření spokojenosti v organizacích veřejné správy – soubor příkladů*. Ministerstvo vnitra ČR, Praha. Str. 23.

⁹³ Tamtéž. Str. 5.

⁹⁴ Tamtéž. Str. 11.

⁹⁵ Tamtéž. Str. 11.

nástroji jako libovolný soukromý podnik. S tím také bezprostředně souvisí další velká výhoda informačních systémů ve veřejné správě – důsledná dohledatelnost zodpovědnosti každého jednoho úředníka a s tím související přísná kontrola oprávnění k činění jednotlivých kroků. Informační systémy ve veřejné správě se díky některým zdařilým implementacím staly také synonymem pro zkvalitnění péče o občany. Asi nejviditelnějšími přínosy v této oblasti jsou objednávkové systémy, kdy se občan může objednat na předem určený čas k úředníkovi. „Řada studií ukazuje, že důvěra občanů v úřad je tím větší, čím více má občan informací o tom, co se na úřadu děje a co úřad zrovna dělá.“ Informační systém propojený s webem úřadu, což dnes není nijak těžké zařídit, tak může být zároveň důležitým nástrojem v budování pozitivních vztahů s občany.⁹⁶ Ale k tomu až později.

V § 4 Správního řádu se uvádí, že „*veřejná správa je službou veřejnosti. Každý, kdo plní úkoly vyplývající z působnosti správního orgánu, má povinnost se k dotčeným osobám chovat zdvořile a podle možností jim vycházet vstříc*“.⁹⁷

K budování transparentnosti přispívá také snaha orgánů územní samosprávy přiblížit práci obecních či krajských úřadů občanovi a zapojit co nejvíce občanů do veřejného života prostřednictvím besed, činnosti v komisích a výborech nebo rozvojového programu obce. Posilování etických zásad bezesporu napomáhá osvěta. Prostřednictvím úřední desky, internetových stránek a regionálního tisku některé obecní úřady informují občany o tom, jaké chování mají od úředníků a volených představitelů očekávat. Cestou dotazníků, anket či tzv. schránek spokojenosti (ať už ve fyzické nebo v elektronické podobě) se orgány územní samosprávy zajímají o to, jak jsou občané spokojeni s jejich činností a co by bylo možné zlepšit.⁹⁸

⁹⁶ KOLEKTIV AUTORŮ: 2010. *Informační systémy ve veřejné správě*. Parlament, vláda, samospráva 7-8/2008. Str. 36 - 38.

⁹⁷ § 4 Zákona č. 500/2004 Sb., Správní řád.

⁹⁸ KOLEKTIV AUTORŮ: 2004. *Etika ve veřejné správě na místní a regionální úrovni v České republice*. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 3. Dostupné na www.mvcr.cz.

Základním předpokladem v tomto smyslu je, že obce, popř. kraje, jsou ve všech vyspělých zemích považovány za základní stavební kameny obnovy a rozvoje demokracie. S tímto pojetím také souvisí procesy rozvoje demokracie na všech úrovních řízení, které jsou do značné míry postaveny také na principech komunikace a participace. V této souvislosti je třeba také brát v úvahu naplňování principu subsidiarity, který hraje ve vztahu občan a územní samospráva významnou úlohu. Komunikace s občany je považována za politicky stejně významný nástroj jako například legislativa či finanční otázky. Hlavním úkolem místní správy je v tomto kontextu respektovat informační povinnosti ke svým občanům a umožňovat v co nejširším rozsahu zpřístupnění všech dostupných údajů o projektech a aktivitách obce.⁹⁹

Formy komunikace správních institucí (od centrální úrovně až po místní) zahrnují různé a strategicky významné kroky¹⁰⁰:

- a) politickou prezentaci;
- b) veřejné informace;
- c) interní komunikaci uvnitř správních institucí;
- d) public relations;
- e) veřejné záležitosti;
- f) marketing a sociální marketing;
- g) propagaci.

Pro komunikaci s veřejností územní samospráva využívá obvyklé marketingové nástroje (reklama, public relations, marketing, internet). Ty slouží především k prezentaci území a ke specifikaci aktivit v území. Tento typ komunikace se zaměřuje na objasňování a vysvětlování záměru rozvoje, na jeho priority a cíle. V tomto smyslu je komunikační strategie důležitá pro vytváření prostoru pro iniciativu obyvatel a také pro sledování názorů a

⁹⁹ KADEŘÁBKOVÁ, J.: 2005. *Komunikační strategie územní samosprávy v regionálním rozvoji*. In: LOUDA, T., GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L.: 2006. *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň. Str. 298 – 299.

¹⁰⁰ Tamtéž. Str. 299 – 300.

postojú veřejnosti s nejrůznějšími rozhodnutími územní samosprávy. Významné je také sledování zpětné vazby.¹⁰¹

Zapojování veřejnosti do rozhodovacích procesů je v našich podmínkách také spojeno s podepsáním tzv. Aarhuské úmluvy¹⁰². V jejím kontextu jsou uvedena pravidla pro účast veřejnosti v rozhodovacích procesech, což představuje poměrně náročný proces schvalování dokumentů, které územní samospráva připravuje a realizuje.¹⁰³

„Na lokální, ale i krajské úrovni je typická tzv. vertikální komunikace, tedy přenášení informací mezi zastupitelstvem obce a občany (která se svými dispozicemi i nástroji liší od tzv. horizontální komunikace, která probíhá v rámci hierarchického předávání informací v klasické struktuře veřejné správy) a jako taková se stále více stává přirozenou součástí řízení agendy obecního úřadu i života obce.“¹⁰⁴

Na průběh komunikačního procesu mají vliv následující faktory¹⁰⁵:

- a) míra důvěry, nebo nedůvěry mezi komunikačními partnery;
- b) role a pozice těch, kteří vstupují do komunikačního procesu;
- c) situace a podmínky, ve kterých probíhá komunikace;
- d) příslušnost jednotlivců, kteří do komunikace vstupují, k určité sociální skupině;
- e) prostředí, ve kterém ke komunikaci dochází;
- f) identifikace občanů s prostorem a komunitou, kde žijí;
- g) identifikace občanů s konkrétními problémy obce;
- h) hustota a intenzita vzájemných kontaktů.

¹⁰¹ KADERÁBKOVÁ, J.: 2005. *Komunikační strategie územní samosprávy v regionálním rozvoji*. In: LOUDA, T., GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L.: 2006. *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň. Str. 300 – 301.

¹⁰² Dostupná na <http://www.unece.org/env/pp/documents/cep43e.pdf>, 13. 2. 2011.

¹⁰³ KADERÁBKOVÁ, J.: 2005. *Komunikační strategie územní samosprávy v regionálním rozvoji*. In: LOUDA, T., GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L.: 2006. *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň. Str. 301.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Tamtéž. Str. 303.

Komunikace ze strany územní samosprávy by se však neměla omezovat jak na jednostranné sdělování informací o přijatých rozhodnutích a realizaci jednotlivých projektů do místních novin, rozhlasu či na úřední desku, ale měla by využívat celé škály komunikačních technik, které umožňují zapojení co největšího okruhu jedinců do rozhodovacího procesu, a které zprostředkují informace i pasivním občanům. „*Cílem úspěšné komunikace na lokální úrovni je přesvědčit občany a jejich sdružení, ale i zástupce soukromého a neziskového sektoru, že realizovaná opatření a rozvojové procesy jsou tím nejlepším možným řešením a jsou přijímána na základě všeobecného konsensu celé komunity.*“¹⁰⁶

Výsledkem dobře propracované komunikační strategie je v dlouhodobém horizontu neutralizace nepřátelských nebo konfliktních postojů určitých sociálních skupin a vytváření stabilizovaného a přátelského prostředí. Podpora příznivé atmosféry v obci přispěje k vytváření specifického image lokality a v konečném důsledku se pozitivně promítne do ekonomických aktivit místních subjektů.¹⁰⁷

O naplnění principu komunikace ve smyslu rozvoje místní demokracie hovoříme tehdy, pokud dochází k ovlivňování názorů a předávání informací nejen v linii místní správa-občan, ale také v linii občan-místní správa.¹⁰⁸

3. 2. Několik pohledů na eObec

V této kapitole je nutné upozornit a předjít možnému problému s používáním termínu eObec. Na úvod této práce jsme představili základní hypotézy, resp. jsme si položili otázku, zda je eObec skutečným fenoménem

¹⁰⁶ KADERÁBKOVÁ, J.: 2005. *Komunikační strategie územní samosprávy v regionálním rozvoji*. In: LOUDA, T., GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L.: 2006. *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň. Str. 304.

¹⁰⁷ Tamtéž. Str. 305.

¹⁰⁸ Tamtéž. Str. 306.

eGovernmentu. Odpověď se pokusíme odvodit v následujících kapitolách na příkladu vybrané obce. Co je tedy eObec?

eObec má dva možné výklady. Prvním z nich je „produkt“, druhým je určitý „směr“, kterým se obec může v souvislosti se zvýšením efektivity poskytování služeb občanům a se zlepšením komunikace mezi orgány veřejné správy a občany vydat. Na tomto místě je třeba zmínit, že tématem výzkumu je druhý příklad eObce (tedy „směru“) nikoli eObce jako „produktu“, který sice může posloužit jako pomyslný startovací můstek v našem výzkumu, ale nebude dále brán v potaz. Jedná se o produkt soukromé společnosti (shodou okolností nese název právě „eObec“), který se věnuje stejnému tématu, tedy zefektivnit poskytování služeb orgánů veřejné správy, ale je pro nás irelevantní. V této kapitole ho zmiňuji jen proto, aby se čtenář mylně nedomníval, že oba dva termíny jsou totožné, anebo ještě hůře, že hovořím přímo o „produktu“ eObec. Pojdme si oba pohledy ještě více vysvětlit.

3. 2. 1. eObec jako produkt

Vlastní informační portál (eObec.eu) pro podporu rozvoje eGovernmentu v České republice spustila společnost Asseco¹⁰⁹. Chce tak podle svých slov přispět k probíhající elektronizaci veřejné správy a zároveň obcím a krajům nabídnout produkty, které by jim pomohly splnit legislativní povinnost stanovenou zákonem č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Současní i potenciální zákazníci společnosti na serveru najdou odpovědi na nejrůznější otázky, které je napadnou v souvislosti s eGovernmentem, ale také konkrétní řešení a nástroje, které jim pomohou zvládnout legislativní požadavky.¹¹⁰

¹⁰⁹ Více na <http://www.assecosolutions.eu/cz/produkty/verejna-sprava/eobec.html>, 13. 3. 2011.

¹¹⁰ LOUDA, P.: 2009. *Svou představu rozvoje eGovernmentu v Česku představilo Asseco*. 7. 4. 2009. Dostupné na <http://computerworld.cz/aktuality/eGovernment-v-podani-firmy-Asseco-3828>.

Příkladem využití tohoto produktu (této služby) je informační portál, který na webových stránkách provozuje město Uherský Brod¹¹¹ a který byl vyhlášen nejzajímavějším projektem elektronizace veřejné správy v České republice za rok 2008. V současné době stránky využívá kromě Uherského Brodu i dalších třicet obcí z jeho okolí.¹¹²

Jeho účinek je jednoznačně prokazatelný počtem registrovaných uživatelů na portálu, objemem elektronických podání, zkrácením času na vyřízení požadavku a optimalizací času úředníka rezervačním systémem. Cílové skupiny s ním byly seznámeny v rámci marketingové kampaně i na webových stránkách města Uherský Brod. Projekt eObec počítá s dlouhodobým trváním a je navržen tak, aby se uměl přizpůsobit případným legislativním změnám a nově vznikajícím technickým prováděcím vyhláškám.¹¹³

Znamená to, že například při podání žádosti o rybářský lístek si občan na portálu ihned po vyplnění příslušného elektronického formuláře může v tzv. osobním kalendáři rezervovat schůzku s úředníkem, který věc řeší. Kromě toho bude mít možnost online sledovat aktuální stav vyřízení žádosti, a bude tak ušetřen zdlouhavému ověřování. Systém podporuje tzv. osobní účet občana, jehož prostřednictvím si mohou uživatelé udržovat přehled o svých pohledávkách vůči úřadu - např. poplatcích za psa, za odpad nebo daň z nemovitosti. eObec také obsahuje tzv. manažerský informační systém, který automaticky sleduje, je-li vše prováděno řádně a včas, a notifikační systém, jenž občany prostřednictvím SMS zpráv upozorňuje, zda jeho žádost (např. o stavební povolení) byla vyřízena kladně, či zamítnuta.¹¹⁴

Shrňme si tedy, co „produkt“ eObec je a co nabízí¹¹⁵:

¹¹¹ Více na <http://www.ub.cz/>, 13. 3. 2011.

¹¹² REDAKCE: 2008. *Nejzajímavější portál veřejné správy je eObec*. Mladá fronta Dnes. 16. 12. 2008. Str. 4.

¹¹³ REDAKCE: 2008. *eObec projektem elektronizace veřejné správy*. EuroFirma. 22. 12. 2008. Str. 24.

¹¹⁴ KOZÁK, D.: 2008. *Showroom*. Inside Report. 31. 10. 2008. Str. 8.

¹¹⁵ <http://www.assecosolutions.eu/cz/produkty/verejna-sprava/eobec.html>, 13. 3. 2011.

- a) eObec je moderní, komplexní informační systém umožňující snadnou a efektivní elektronickou komunikaci mezi obcemi, městy, krajskými úřady, rozpočtovými a příspěvkovými organizacemi a především občany. Podporuje proces autorizace subjektů prostřednictvím elektronického podpisu a zabezpečuje důvěryhodnost elektronicky podepsaného dokumentu po celou dobu jeho povinné existence v organizaci;
- b) eObec je koncipována jako progresivní modulární systém, jehož základem je portálové řešení pro tvorbu a správu elektronických formulářů, včetně následného řízeného workflow v rámci úřadu;
- c) eObec zajišťuje komplexní elektronickou komunikaci mezi žadateli (občané, firmy) na straně jedné a vyřizujícími (úřad, organizace) na straně druhé.

Jednotlivé typy formulářů jsou zvoleny na základě územní identifikace registrovaného subjektu a definice životní situace. eObec není koncipována pouze pro příjem elektronických podání, ale prostřednictvím modulů elektronická podatelna, šanonový systém a spisová služba nabízí i obrácený směr komunikace (tedy směrem od úřadu k občanům nebo organizacím), a to jak běžným způsobem doručení, tak i prostřednictvím doručení s tzv. elektronickou doručenkou.¹¹⁶

3. 2. 2. eObec jako směr

„V České republice se určitě dostanete k informacím, kdy, kolik a za co třeba radnice vaší obce nebo městské části utratila svůj rozpočet. Jenže ne

¹¹⁶ <http://www.assecosolutions.eu/cz/produkty/verejna-sprava/eobec.html>, 13. 3. 2011.

*vždy se k tomu dostanete úplně snadno, ne vždy to najdete na internetu a hlavně nikdy to nenajdete na jednom místě v přehledné formě.*¹¹⁷

Z hlediska občana je eGovernment sice logický, avšak jen první krok na cestě k pohodlnému a efektivnímu využívání služeb veřejné správy. Pokud je jeho pravým smyslem nejen pouhá elektronizace procesů veřejné správy, ale hlavně zjednodušení komunikace občanů a podnikatelských subjektů s ní, pak je nutné učinit i kroky další, které povedou ke zvýšení komfortu komunikace s občanem. Budeme-li aplikovat toto tvrzení kupříkladu na datové schránky, dojdeme k závěru, že jsou kvalitativním počinem, jenž řadě subjektů zjednoduší život a umožní snadnější elektronickou formu komunikace. *„Avšak pro občana jsou elektronickou obdobou poštovní schránky na rohu ulice. Neporadí mu, jak má dopis napsat, co musí obsahovat a na který úřad se obrátit (tedy jakou adresu použít), aby již od počátku byla komunikace pohodlná a efektivní.“* Mnohdy je totiž pro občana větším problémem nalézt odpověď na otázku, jak učinit podání, vůči komu a co do něj uvést, než jen jakou formu komunikace zvolit.¹¹⁸

Směrem, kterým by se eObec měla vydat, by mělo být mj. zajištění následujících požadavků (možností) jak zlepšit fungování veřejné správy prostřednictvím moderních informačních technologií¹¹⁹:

- a) ePodatelna: zabezpečuje přijetí a odeslání elektronického podání prostřednictvím elektronické pošty, technického nosiče či portálu eObec a jeho další distribuci dovnitř úřadu;
- b) portál eObec: zajišťuje elektronickou komunikaci prostřednictvím interaktivních www stránek;
- c) elektronická deska: publikuje informace ze systému ePodatelny a eObce pro vzdálený přístup prostřednictvím webových stránek úřadu;

¹¹⁷ ZIKMUND, M.: 2010. *eGovernment už nestačí, občané chtějí víc*. Parlamentní magazín 5/2010. Str. 31.

¹¹⁸ BUTOR, T.: 2009. *Portál občana CzechPOINT@home: K čemu slouží?*. Moderní obec 4/2009. Str. 11.

¹¹⁹ Tamtéž.

- d) rezervační a objednávkový systém: návaznost na rezervační a vyvolávací systém využívaný úřadem, kdy má uživatel možnost získat informaci z vyvolávacího systému úřadu a zarezervovat si dopředu čas ve vyhovujícím termínu;
- e) životní situace: umožňuje uživateli řešit životní situaci s ohledem na jeho územní identifikaci; jsou mu předkládány relevantní informace vzhledem k územnímu původu požadavku;
- f) spisová archivní služba: slouží mj. k evidenci elektronických podání občanů, zajištění jejich oběhu v rámci úřadu, předávání a vyřizování písemností a spisů v rámci agendy organizace včetně možností určení koncového pracovníka a zadání termínů pro vyřízení, vypravení písemnosti z úřadu apod.;
- g) vyvolávací systém: připojení k vyvolávacímu systému úřadu pro občany čekající na vyřízení svých podání, žádostí apod.

Ačkoliv komerční firmy v České republice si v drtivé většině případů nedokážou představit své fungování bez komplexního informačního systému, na úřadech se dosud často využívají spíše různorodé softwary. Ať už jde o obecní, městské, magistrátní, krajské či jiné úřady veřejné správy, všechny se shodují v jednom: hlavními oblastmi, které potřebují řešit prostřednictvím informačního systému, jsou ekonomika, problematika územně správní a v poslední době zejména integrace procesů napříč celým úřadem. Je třeba také integrovat software úřadů s okolním elektronickým světem, jako jsou datové schránky či další projekty v rámci eGovernmentu, o kterých se budeme bavit v následujících kapitolách. Do ekonomické oblasti sledované na úřadech, podobně jako v kterékoli soukromé firmě, však také patří objednávky, evidence došlých a vydaných faktur, komunikace s bankou, evidence pokladny a majetku a zpravidla rovněž skladové evidence. S ekonomikou

pochopitelně také souvisí potřeba úřadu komunikovat s občanem na téma předpisy a k nim se vztahující poplatky a pohledávky.¹²⁰

3. 3. Municipální internet

Vysokorychlostní, levná, široce dostupná a bezpečná informační infrastruktura je dnes považována za základ rozvoje ekonomiky i dosažení sociální soudržnosti. Obce se z tohoto důvodu aktivně zapojují do zajištění infrastruktury pro vysokorychlostní připojení. Jejich politiku lze rozčlenit do pěti typů¹²¹:

1. vytváření městských sítí;
2. obecná nabídka poskytování vysokorychlostního připojení občanům a právnickým osobám;
3. zvyšování nabídky vysokorychlostního připojení v nově budovaných či revitalizovaných oblastech;
4. poskytování vysokorychlostního připojení specifickým skupinám občanům;
5. podpora poptávky po vysokorychlostním připojení.

Poskytování internetového připojení zdarma ze strany obcí je často napadáno komerčními poskytovateli připojení jako nezákonné, tzn. v rozporu se zákony České republiky a s právními normami Evropské unie. Odpůrci argumentují, že se jedná o nedovolenou veřejnou podporu, která deformuje trh. Zastánci „internetu zdarma“ oponují, že v dnešní době musí mít každý občan právo na nediskriminační přístup k informacím. Znamená to, že občan

¹²⁰ DUŠKOVÁ, H.: 2010. *Moderní obec je elektronická*. Moderní obec 3/2010. Str. 13.

¹²¹ ŠTĚDRŇ, B.: 2007. *Úvod do eGovernmentu. Právní a technický průvodce*. Úřad vlády ČR, Praha. Str. 73.

může prostřednictvím internetu vyhledávat informace a komunikovat s ostatními, ale i využití internetu pro užší elektronický styk s úřadem.¹²²

Podle Bohumíra Štědrně budování municipální internetové infrastruktury z veřejných prostředků, do které na nediskriminačním základě bude mít přístup každá fyzická osoba, splňuje podmínky obecné infrastruktury a tudíž by takovéto projekty (např. bezdrátový WIFI internet zdarma) neměly být ze strany Evropské komise posuzovány jako zakládající veřejnou podporu.¹²³

Jaký důsledek má rozvoj kyberprostoru pro obce a územní struktury, podle Pierra Lévyho? Statistické studie ukazují, že přístup do kyberprostoru je nejnadhější v hlavních světových centrech vědeckého výzkumu a v hospodářských a finančních centrech. Tam se také nejvíce používají digitální technologie. Kyberprostor může umožňovat výměnu zkušeností a vědomostí, vytvářet sítě vzájemné pomoci či zvyšovat účast obyvatel na politickém rozhodování. Mělo by se tedy maximálně využít možností nabízených kyberprostorem, totiž podporovat obnovování sociálních vazeb, snížit byrokracii, optimálně a v reálném čase využívat obecních zdrojů a vybavení, vyzkoušet nové demokratické metody.¹²⁴

Lévy dále dodává, že *„šíření vládní propagandy na síti, uvádění elektronických adres politických vůdců nebo organizování referend na internetu jsou pouhými karikaturami elektronické demokracie. Opravdová demokracie má vést občany k tomu, aby co nejvíce využívali interaktivní a kolektivní komunikace na síti a vyjadřovali se k problémům obce. Skutečná demokracie má podporovat místní samosprávy a má přizvat na jednání ty skupiny občanů, kterých se rozhodnutí přímo týká, má také přispívat*

¹²² ŠTĚDRŇ, B.: 2007. *Úvod do eGovernmentu. Právní a technický průvodce*. Úřad Vlady ČR, Praha. Str. 75.

¹²³ Tamtéž. Str. 76.

¹²⁴ LÉVY, P.: 2000. *Kyberkultura*. Karolinum. Praha. Str. 167-168.

k zprůhlednění politiky veřejné správy a umožnit občanům tuto politiku hodnotit a kriticky se k ní vyjadřovat.“¹²⁵

Dá se tedy říci, že samotná možnost občana být v obci „on-line“ je jedním z klíčových předpokladů existence a současně i správného fungování eObce. Co má ale občan, který už je na síti dělat dál, aby zjistil informace, které se ho přímo či nepřímo dotýkají a aby dokázal naplno využít služeb, které jsou mu ze strany eObce poskytovány?

3. 4. Portál veřejné správy

Portál veřejné správy¹²⁶ je jedním z nástrojů eGovernmentu. Tvoří hlavní bránu do úředního světa občanům, podnikatelům i státním úředníkům. Portál veřejné správy zprostředkovává informace z veřejné správy bezplatně. Významnou organizační změnou, ke které došlo v průběhu roku 2007 v oblasti Portálu veřejné správy, je změna jeho správce a provozovatele. Portál, který byl provozován od konce roku 2003 Ministerstvem informatiky, je po jeho zrušení provozován od 1. června 2007 Ministerstvem vnitra.¹²⁷

Jako zajímavost bych uvedl, že portál veřejné správy byl, podle výsledků porovnání online poskytovaných veřejných služeb, které pro Evropskou komisi provedla společnost Capgemini v zemích EU, zveřejněných v září 2007, vyhodnocen jako místo, které nabízí přístup k jedné z nejuplnějších nabídek online veřejných služeb.¹²⁸

¹²⁵ LÉVY, P.: 2000. *Kyberkultura*. Karolinum. Praha. Str. 168.

¹²⁶ Dostupný na adrese http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/6966/place, 13. 3. 2011.

¹²⁷ KUBÁTOVÁ, E.: 2008. *Novinky na Portálu veřejné správy*. eGon News No2. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 7.

¹²⁸ Tamtéž.

Česká republika

- » [Informace o ČR](#)
- » [Prezident](#)
- » [Parlament](#)
- » [Vláda](#)
- » [Ministerstva](#)

Kraje

Evropská unie

- » [Informace o EU](#)

Občan

Podnikatel

Cizinec

Novinky z veřejné správy

- 1.4.2011 [Kancelář prezidenta republiky - Státní návštěva prezidenta v Chilské republice](#) - Prezident republiky Václav Klaus s manželkou...
- 1.4.2011 [Ministerstvo životního prostředí ČR - Ministerstvo životního prostředí je na Facebooku](#) - MŽP se připojilo...
- 1.4.2011 [Ministerstvo životního prostředí ČR - Zpráva o plnění společného prohlášení MŽP a ČEZ](#) - V rámci Prohlášení...
- 1.4.2011 [Ministerstvo zahraničních věcí ČR - Ministr Schwarzenberg jednal s ministrem zahraničí Argentiny](#) - Téma lidských práv...
- 1.4.2011 [Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Jankovský: Všechny kraje jsou pro nás důležité](#) - Kamil Jankovský byl včera...

[Další Novinky z veřejné správy >>>](#)

Užitečné

- » [Obchodní věstník](#)
- » [Veřejné zakázky](#)
- » [Katalog informačních zdrojů](#)
- » [Práce](#)
- » [Náhled do katastru nemovitostí](#)
- » [Povodňové informace](#)
- » [Dopravní zpravodajství](#)
- » [Digitální vysílání](#)
- » [Databáze konzultujících organizací \(DataKO\)](#)
- » [Veřejná diskuze k vládním materiálům](#)
- » [Připravovaná legislativa](#)
- » [Hodnocení dopadů regulace \(RIA\)](#)
- » [Volná pracovní místa](#)
- » [Volby 2010](#)
- » [ISPOP](#)

Povinně zveřejňované informace

- 4.4.2011 114/1992 Sb. - [Plán péče o PP Žatec](#) - Krajský úřad Ústeckého kraje...
- 1.4.2011 114/1992 Sb. - [Plán péče o PP Lososov](#) - Krajský úřad Jihomoravského kraje...
- 31.3.2011 114/1992 Sb. - [Plán péče o PP Skalky u Havraníků](#) - Krajský úřad Jihomoravského kraje...
- 31.3.2011 114/1992 Sb. - [Návrh vyhlášení PP Skalky u Havraníků](#) - Krajský úřad Jihomoravského kraje...
- 31.3.2011 114/1992 Sb. - [Plán péče o PP Synalovské kopaniny](#) - Krajský úřad Jihomoravského kraje...

Oblasti veřejné správy

- » [Právo a zákony](#)
- » [Práce a sociální věci](#)
- » [Obchod - průmysl](#)

Zdroj: http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/6966/place

Na jediném místě soustřeďuje portál veřejné správy všechny potřebné informace o úřadech státní správy a samosprávy a zajišťuje dálkový a bezplatný přístup k aktuálním a ověřeným informacím a službám veřejné správy. Smyslem projektu je v souladu s programy a cíli Evropské unie v oblasti elektronické veřejné správy přispět ke zjednodušení administrativy, usnadnit komunikaci občanů či podnikatelů s veřejnou správou, zajistit jednoduchou a dálkově přístupnou výměnu ověřených informací a posílit transparentnost a důvěru ve veřejnou správu. Portál dnes v části informační obsahuje českou i evropskou legislativu, databázi podrobných návodu řešení více než 300 konkrétních úředních agend, elektronický obchodní věstník, náhled do katastru nemovitostí, přehled veřejných zakázek, novinky z jednotlivých resortů a mnoho dalšího. Další užitečnou službou je Registr

živnostenského podnikání, který představuje nový jednotný informační systém pro oblast živnostenského podnikání. Jeho cílem je zkvalitnit systém evidence a registrace podnikatelů a snížit administrativní náročnost podnikání v České republice.¹²⁹ Dá se tedy říci, že portál veřejné správy by mohl být startovacím bodem pro občana, který má zájem získat informace ze státní správy, resp. ze své eObce.

Ministerstvo vnitra ČR však upozorňuje, že portál veřejné správy bude nahrazen jinými projekty eGovernmentu.¹³⁰ Zůstává tedy otázkou, dodnes nezodpovězenou, jakými?

Pakliže připustíme, že občan dokáže plně ovládat webové prostředí a dokáže si na síti vyhledat téměř jakékoli informace, které se ho ve vztahu k veřejné správě dotýkají, dalo by se říci, že bychom na tomto místě naši klasifikaci eObce mohli ukončit. Opak je však pravdou. Pojďme se nyní podívat na služby, které jsou občanovy poskytovány „téměř on-line“.

3. 5. Czech POINT

Czech POINT znamená Český Podací Ověřovací a Informační Národní Terminál. Jedná se o kontaktní místo veřejné správy, poskytující občanům zejména ověřené údaje vedené v centrálních registrech, jako jsou rejstřík trestů, obchodní rejstřík nebo registr živnostenského podnikání.¹³¹

Jedním z cílů Czech Pointů je zrychlit a zpřístupnit služby občanům. Proto se postupně vytváří rozsáhlá a snadno dostupná síť poboček Czech POINTů, která odbourává někdejší zdlouhavé cestování po úřadech a

¹²⁹ VLÁDA ČR: 2006. *Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby*. Str. 24. Dostupné na www.mvcr.cz/SCRIPT/ViewFile.aspx?docid=33719, 20. 9. 2010.

¹³⁰ KOLEKTIV AUTORŮ: 2010. *Projekty eGovernmentu navzdory krizi pokračují*. Parlamentní magazín 10/2010. Str. 26.

¹³¹ <http://www.mvcr.cz/clanek/egon-symbol-egovernmentu-czech-point-kontakti-mista-verejne-spravy.aspx>, 1. 11. 2010.

sjednocuje různá vyřizování na jedno místo.¹³² „Z hlediska úspory času a přehlednosti představuje Czech POINT ve srovnání s předchozím obdobím doslova zázrak.“¹³³

Připomeňme si, že Czech POINTy jsou součástí eGona, které jako první začaly fungovat. V březnu 2007 se rozběhl pilotní provoz ve 37 obcích České republiky. Na základě zkušeností ze zkušebního provozu byl od ledna 2008 zahájen ostrý provoz na více než osmi set pobočkách, zprvu nejvíce na matrikách při obecních úřadech. Postupně se rozrůstala jak síť poboček (a to i v zahraničí na zastupitelských úřadech ČR), ale i množství nabízených služeb. V průběhu roku 2008 tak například přibyly velmi využívané služby vydávání výpisu z trestního rejstříku nebo výpisu z bodového registru řidičů.¹³⁴

Na konci srpna 2009 byl vydán dvoumiliontý výpis, který je jedním z mnoha důkazů, že o služby Czech POINTu je mezi občany značný zájem. V současné době¹³⁵ se hovoří o zhruba 4,6 milionech výpisů a číslo neustále narůstá.

Co tedy Czech POINTy v současnosti nabízejí? Jedná se zejména o¹³⁶:

- a) výpis z katastru nemovitostí;
- b) výpis z obchodního rejstříku;
- c) výpis z živnostenského rejstříku;
- d) výpis z rejstříku trestů;
- e) výpis z bodového hodnocení řidiče;
- f) výpis ze seznamu kvalifikovaných dodavatelů;
- g) podání podle živnostenského zákona;
- h) podání do registru účastníků provozu modulu autovraků ISOH;
- i) konverzi dokumentů z listinné do elektronické formy a naopak;

¹³² <http://www.mvcr.cz/clanek/egon-symbol-egovernmentu-czech-point-kontakti-mista-verejne-spravy.aspx>, 1. 11. 2010.

¹³³ HUTAR, Z.: 2008. *De civitate electronica*. Hospodářské noviny, 18. 3. 2008. Str. 6.

¹³⁴ <http://www.mvcr.cz/clanek/egon-symbol-egovernmentu-czech-point-kontakti-mista-verejne-spravy.aspx>, 1. 11. 2010.

¹³⁵ Březen 2011.

¹³⁶ <http://www.czechpoint.cz/web/index.php>, 10. 2. 2011.

j) podání žádosti o zřízení datové schránky.

Czech POINTy jsou dostupné¹³⁷:

- a) na obecních a městských úřadech;
- b) na pobočkách České pošty;
- c) na pobočkách Hospodářské komory ČR;
- d) na českých zastupitelstvích v zahraničí;
- e) u vybraných notářů;
- f) nebo prostřednictvím e-shopu na www.czechpoint.cz.

Od 1. 7. 2010 v souvislosti s novelou zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a z něj vyplývajících změn bylo spuštěno v systému Czech POINT 33 nových formulářů pro matriky, ohlašovny a soudy. Formuláře slouží pro přímé hlášení matričních událostí, změn trvalého pobytu a rozhodnutí soudu do Informačního systému evidence obyvatel.¹³⁸

Dle Ministerstva vnitra ČR potvrzuje systém Czech POINT svým napojením na Informační systém evidence obyvatel svoji jednoduchost a efektivnost nejen při přiblížení úřadu blíž občanům, ale i svoji snadnou využitelnost pro samotné úřady a ulehčení práce mnoha úředníkům.¹³⁹

Co musí obec udělat v případě, že zatouží otevřít na svém úřadě CzechPoint? Je nutné poslat písemnou žádost obce na Ministerstvo vnitra podepsanou starostou. V ní se prohlašuje, že je obec technicky i personálně vybavena tak, aby mohla činnost Czech Pointu vykonávat, a že k této službě nežádá od státu žádné peníze. Vydávání výpisů na Czech Pointech ale není zdarma. Místo dřívějších kolků zaplatí nyní zájemce správní poplatek. Ten na úřadech činí 50 korun za každou stranu výpisu. Vybrané peníze pak plynou do

¹³⁷ <http://www.czechpoint.cz/web/index.php>, 10. 2. 2011.

¹³⁸ <http://www.mvcr.cz/clanek/egon-symbol-egovernmentu-czech-point-kontakti-mista-verejne-spravy.aspx>, 29. 1. 2011.

¹³⁹ Tamtéž.

rozpočtu subjektu provozujícího projekt Czech Point a jsou určeny k financování nákladů spojených s jeho provozem.¹⁴⁰

Přestože projekt Czech Point letos slaví čtvrté výročí a stihl vyhotovit více než 4,6 milionů výpisů, Česko ale k výraznějšímu nárůstu v digitalizaci veřejné správy příliš neposunul. Vyplývá to z nejnovější hodnotící zprávy Evropské komise, podle níž dostupnost služeb úřadů pro občany nabízených on-line dosahuje 75 %, což znamená 21. pozici mezi 32 hodnocenými evropskými zeměmi. Podle údajů Evropské komise u nás využívá elektronickou komunikaci s úřady čtvrtina občanů, v Evropské unii průměrně 41 %.¹⁴¹

Musíme být velmi obezřetní, aby každý, kdo bude chtít využívat služby státu, takovou možnost měl. Ministerstvo vnitra dodává, že projekt CzechPoint, který je jakýmsi prvním velkým vykročením z hlediska budoucí elektronizace, by měl být zachován. *„Ne všichni budou moci a budou umět komunikovat prostřednictvím internetu ze svého domova a budou vždycky využívat bohatou síť úřadoven po celé ČR.“* Na těchto místech jsou pro ně připraveni vyškolení asistenti, kteří budou schopni jménem tohoto občana podat jakékoli podání vůči kterékoli instituci a úřadu ČR.¹⁴²

Jakým způsobem může občan komunikovat s úřadem jsme si již řekli. Buď to může být „doma“, pokud je tzv. na síti, anebo „venku“ prostřednictvím Czech Pointů. Pojdme si ale ukázat, jaké formy komunikace může využít.

¹⁴⁰ NĚMEC, J.: 2008. *Czechpointy se osvědčily*. Profit, 3. 3. 2008. Str. 46.

¹⁴¹ REDAKCE: 2011. *Veřejná správa papíru*. EURO, 28. 2. 2011. Str. 13.

¹⁴² NOVÁK, P.: 2008. *Strategie rozvoje služeb pro informační společnost*. eGon News No2. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 2.

3. 6. Datové schránky

Dne 1. července 2009 nabyly účinnosti nové právní předpisy¹⁴³, které přinesly zásadní změny v oblasti doručování dokumentů, a které se nejvýznamněji projevily v oblasti elektronické komunikace mezi orgány veřejné správy navzájem a orgány veřejné správy s občany resp. firmami či jinými organizacemi. „*V souvislosti s doručováním dokumentů v digitální podobě prostřednictvím datových schránek a zvýšenou intenzitou využívání komunikace prostřednictvím elektronických podatelen pak bylo nutné stanovit pravidla nakládání s dokumenty v digitální podobě při výkonu spisové služby, stejně jako postupy při převádění dokumentů v analogové podobě do podoby digitální a naopak, a to s využitím stanovených technologických úkonů zajišťujících požadovanou formálně právní hodnotu vzniklého dokumentu.*“¹⁴⁴

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů definuje datovou schránku jako elektronické úložiště, které je určeno k doručování orgány veřejné moci, provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci a s účinností od 1. ledna 2010 (resp. v plném rozsahu od 1. července 2010) též dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob (§ 2 odst. 1). Datové schránky zřizuje a spravuje Ministerstvo vnitra ČR, které je také správcem informačního systému datových schránek. Provozovatelem tohoto informačního systému je držitel poštovní licence, tedy Česká pošta.¹⁴⁵

3. 6. 1. Zřízení datové schránky

Zřídit datovou schránku lze dvěma způsoby – povinně a na žádost.

¹⁴³ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, Zákon č. 7/2009 Sb., Občanský soudní řád a zákon č. 190/2009 Sb., o archivnictví a spisové službě.

¹⁴⁴ <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>, 29. 1. 2011.

¹⁴⁵ Tamtéž.

a) ze zákona

Orgánům veřejné moci, právníkům osobám zřízeným zákonem, právníkům osobám zapsaným v obchodním rejstříku, organizačním složkám zahraničních právníků osob zapsaným v obchodním rejstříku a insolvenčním správčům byly datové schránky zřízeny ze zákona do 90 dnů od účinnosti zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (tj. do 28. září 2009). Advokátům a daňovým poradcům budou datové schránky ze zákona zřízeny 1. července 2012. Budou-li chtít systému datových schránek využívat dříve, mohou si jako podnikající fyzické osoby o zřízení datové schránky požádat. Advokátům bude datová schránka zřízena jako datová schránka podnikající fyzické osoby bez ohledu na formu výkonu advokacie. Nově (tj. po 1. červenci 2009) vzniklým subjektům, kterým je datová schránka zřizována ze zákona, bude zřízena bezodkladně po jejich vzniku (orgány veřejné moci), resp. bezodkladně poté, co Ministerstvo vnitra obdrží informaci o jejich zapsání do zákonem stanovené evidenci (např. obchodní rejstřík).¹⁴⁶

b) na žádost

Subjekty, jimž není datová schránka zřizována ze zákona, tj. fyzické osoby, většina podnikajících fyzických osob a část právníků osob (např. občanská sdružení, církve), mohou o zřízení datové schránky požádat. O zřízení další datové schránky mohou rovněž požádat orgány veřejné moci a právníkové osoby, jejichž datová schránka právníkové osoby plní současně funkci datové schránky orgánu veřejné moci (týká se mj. obcí). Další datová

¹⁴⁶ <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>, 29. 1. 2011.

schránka orgánu veřejné moci je zřizována zpravidla pro potřebu vnitřní organizační jednotky orgánu veřejné moci.¹⁴⁷

Novelizace zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů provedená zákonem č. 190/2009 Sb., o archivnictví a spisové službě umožnila, aby orgány veřejné moci disponovaly více datovými schránkami.¹⁴⁸

Původní úprava obsažená v zákoně č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů předpokládala využití komunikace prostřednictvím systému datových schránek mezi orgány veřejné moci navzájem a mezi orgány veřejné moci a fyzickými a právníckými osobami. Jednou ze stran komunikace měl být vždy orgán veřejné moci ve smyslu § 1 odst. 1 písm. a) zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Novela zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů umožnila, aby od 1. ledna 2010, tj. po šesti měsících od nabytí účinnosti tohoto zákona, byly datové schránky užívány k dodávání datových zpráv i mezi soukromými subjekty.¹⁴⁹

3. 6. 2. Konverze

Povaha systému doručování prostřednictvím datových schránek přímo implikuje formu dokumentů, které lze pro doručování (provádění úkonů) využívat. Tyto dokumenty musí mít formu tzv. datové zprávy. Autorizovaná konverze dokumentů je převod dokumentu z digitální do listinné podoby nebo naopak, ověření shody obsahu těchto dokumentů a připojení ověřovací doložky. Zavedením autorizované konverze dokumentů se tak v zásadě

¹⁴⁷ <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>, 29. 1. 2011.

¹⁴⁸ Tamtéž..

¹⁴⁹ Tamtéž.

zrovnoprávňuje elektronická (digitální) a listinná (analogová) podoba dokumentů při komunikaci s úřady.¹⁵⁰

Subjekty oprávněné k provádění autorizované konverze dokumentů jsou uvedeny v § 23 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Konverzi na žádost provádějí kontaktní místa veřejné správy, tj. notáři, krajské úřady, matriční úřady, obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a úřady městských částí hlavního města Prahy, jejichž seznam stanoví prováděcí právní předpis, zastupitelské úřady stanovené prováděcím právním předpisem, držitel poštovní licence a Hospodářská komora České republiky.¹⁵¹

Digitální dokumenty, které úřad či soud obdrží prostřednictvím své datové schránky či podatelny, budou dál distribuovány v elektronické podobě a stanou se součástí elektronických spisů. Zákon o archivnictví zpřesňuje platnost normy, která nebyla měněna po několik let a současně technicky upravuje jednu část eGovernmentu, a to jsou datové schránky. Podle některých odborníků by mohly obce uspořit od 250 000 korun až do jednoho milionu korun.¹⁵²

*„V odborných kruzích se začínají čím dál častěji skloňovat i problémy, jejichž společným jmenovatelem je čas. Řada datových nosičů totiž po fyzické stránce stárne rychleji než papír.“*¹⁵³ O dalších problémech se zmíníme na příkladu vybrané eObce, které jsou předmětem této práce v následujících kapitolách.

¹⁵⁰ <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>, 29. 1. 2011

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² REDAKCE: 2009. *eGovernment postupně do života obcí a měst*. Veřejná správa. 28. 5. 2009. Str. 5.

¹⁵³ KOLEKTIV AUTORŮ: 2008. *Archivace a digitalizace dat*. Parlament, vláda, samospráva 7-8/2008. Str. 34.

3. 7. Webové stránky eObcí

Doba elektronických médií začíná ovládat i české orgány veřejné správy. Řada z nich má vytvořené více či méně zdařilé webové stránky. Ale jak by měl vypadat správný webový portál státního úřadu? A co od takového portálu očekává uživatel? „*V první řadě by měl splňovat obecná kritéria, která jsou uplatňována při tvorbě moderních a efektivních internetových stránek. Dodržování těchto kritérií totiž přináší naplnění očekávání uživatele webu. Ten totiž chce pro vyhledání požadované informace vynaložit co nejméně času a úsilí.*“ Velmi důležitým znakem kvalitních a důvěryhodných webových stránek je design a grafické zpracování. Stránky by měly být uživatelsky přívětivé, se snadným a intuitivním ovládním.¹⁵⁴

Webové stránky obce se stávají důležitým lokálním informačním kanálem, výkladní skříní pro místní obyvatele. Proto je třeba jejich obsah udržovat atraktivní a zejména aktuální. To je možné zajistit jak kvalitou informací, přehledností, dobrou orientací, tak také způsobem, jakým jsou tyto informace na obecním webové stránce prezentovány. V době, kdy již internet umožňuje uživatelům dostatečně rychlé připojení pro sledování videa, vstupuje do hry nový atraktivní prvek na obecním webovém portálu, kterým je lokální video zpravodajství nebo živé přenosy videa na internet. Zprávy zpracované ve formě krátké video reportáže jsou pro návštěvníka webové stránky daleko atraktivnější než dlouhý obsáhlý článek se spoustou fotografií. Živé video přenosy na internet, například ze schůzí zastupitelstva nebo jiných událostí, jsou pro občany také zajímavé, protože se tak mohou virtuálně účastnit akcí, kde nemohou být přítomni. Nejjednodušší a nejlevnější způsob je založit si vlastní účet kupř. na serveru Youtube, který se začne plnit reportážemi. Odkazy na jednotlivá videa je možno umístit na obecní webové stránky. Tímto způsobem již několik obecních webů funguje (kupř.

¹⁵⁴ REDAKCE: 2008. *Hodnocení portálů státních úřadů*. Parlamentní zpravodaj. 4. 1. 2008. Str. 40.

www.praha1.tv nebo www.znojmotv.cz). Poněkud výhodnější je model, kdy je použit vlastní webový server. Takové weby má například městská část Prahy 5 nebo město Boskovice (www.tvp5.cz nebo btv.boskovice.cz). Dalším zajímavým a dnes čím dál tím více populárním způsobem začlenění videa do obsahu obecních webových stránek je live streaming video, neboli jinými slovy živý přenos videa na internet. Týká se to především událostí jako například schůze zastupitelstva. Zde se nabízí také zajímavá možnost využít zpětného kanálu pro komunikaci diváka, který může sledovat internetový přenos kdekoli na světě a hned zpětně zasílat dotazy či vyjádření skrze e-mail, a tak interaktivně reagovat a zapojit se do jednání. *„Použití videa na městských i obecních webových portálech, ať už ve formě reportáží nebo živě přenášeného video streamu, je určitě novým zajímavým prvkem, který zvýší atraktivitu těchto webových portálů, které jsou dnes již důležitým komunikačním a informačním kanálem mezi samosprávou a občany.“*¹⁵⁵

Webové stránky poskytují prostor pro zveřejnění veškerých digitálních dat. Mezi výhody patří snadná a jednoduchá forma zveřejnění informací, časová nenáročnost vkládání informací, možnost tvořit statistiku sledovanosti zveřejňovaných informací, možnost vytvořit graficky přitažlivé a uživatelsky přívětivé prostředí pro předání informace. Mezi limity patří omezená dostupnost internetu pro některé cílové skupiny. Zejména starší občané a sociálně slabší často s výpočetní technikou nepracují.¹⁵⁶ K tomuto tématu se ale brzy vrátíme na příkladu vybrané eObce.

Internetový portál je možné využít i k obousměrné komunikaci s veřejností. Nejčastějšími případy jsou internetové chaty a diskusní fóra. *„V případě chatu se zpravidla jedná o komunikaci v reálném čase, kdežto u diskusních fór je obvyklá prodleva mezi otázkou a odpovědí.“* Informace lze rovněž zveřejňovat a následně konzultovat prostřednictvím sociálních sítí jako

¹⁵⁵ KOLEKTIV AUTORŮ: 2010. *Městská internetová TV – atraktivní forma lokálního zpravodajství*. Parlamentní magazín. 11-12/2010. Str. 24.

¹⁵⁶ CVEJNOVÁ, Š.: 2010. *Efektivní veřejná správa*. Newsletter 1/2010. Ministerstvo vnitra ČR. Praha. Str. 5.

je Facebook či Twitter. Mezi výhody patří nízké provozní náklady, přehlednost a transparentnost (vše zůstává na internetu). Portál a záznam diskuse je dostupný v kteroukoliv dobu.¹⁵⁷

Mezi hlavní zásady pro zapojování veřejnosti je včasnost, srozumitelnost, přiměřenost a odbornost, dostupnost zdrojů, komplexnost, transparentnost, otevřenost a důvěra a hledání konsensu.¹⁵⁸ Je-li veřejná správa v uvedeném smyslu vskutku veřejnou, zajišťuje se tím reálnost účasti občanů na jejím výkonu, zvyšuje její efektivnost a staví se limity korupčnímu prostředí. Jádrem principu veřejnosti je zajištění dostatečného množství informací o činnosti veřejné správy. Díky jeho uplatnění se občané identifikují s jejími funkcemi, formami a cíli, posiluje se důvěra ve veřejnou správu a tím i její stabilita. Současně je také zajištěna její kontrola a kritické hodnocení, což napomáhá ke zlepšení její činnosti, protože jen informovaný občan může opravdu reálně a také aktivně participovat na veřejném životě.¹⁵⁹

4. Němčovice jako eObec?

Obec Němčovice se nachází v Plzeňském kraji v okrese Rokycany. Němčovice jsou ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Rokycany a ve správním obvodu obce s pověřeným obecním úřadem Radnice. Obec Němčovice má 132 obyvatel a skládá se ze dvou částí – Němčovice (88 obyvatel) a Olešná (44 obyvatel). Průměrný věk obyvatelstva je 35,45 let. Katastrální výměra území je 1 101 ha. Obec nemá poštu, zdravotní ani školské zařízení. V obci není služebna policie, vodovod ani plynovod.¹⁶⁰

¹⁵⁷ CVEJNOVÁ, Š.: 2010. *Efektivní veřejná správa*. Newsletter 1/2010. Ministerstvo vnitra ČR. Praha. Str. 7.

¹⁵⁸ Tamtéž. Str. 2.

¹⁵⁹ MATAS, P.: 2003. *K právu na informace v oblasti územních samosprávných celků*. In.: GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L.: 2003. *Reforma veřejné správy v teorii a praxi*. Sborník z mezinárodní konference Třešť, 22.-24. října 2003. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň. Str. 310.

¹⁶⁰ Údaj k březnu 2011. Dostupné na <http://mesta.obce.cz/zsu/vyhledat-10308.htm>, 23. 3. 2011.

Obec Němčovice má 7členné zastupitelstvo. Při posledních volbách v roce 2010 bylo evidováno 93 voličů v seznamu, z nichž se voleb účastnilo 64 (což odpovídá 69% účasti). V obci byla jen jedna kandidátní listina (Sdružení nezávislých kandidátů I), která obsahovala 9 kandidátů.¹⁶¹ Starostou se stal Karel Ferschmann.

Obec Němčovice v okrese Rokycany nebyla pro tuto práci vybrána náhodně. Němčovice jsou příkladem obce, která se pokusila svým občanům poskytovat služby elektronicky vysoko nad rámec jejích povinností, za což si také vysloužila několik ocenění v oblasti elektronizace veřejné správy na regionální i celorepublikové úrovni.

Pojďme si tedy představit konkrétní projekty v rámci eGovernmentu na příkladu Němčovic, o kterých jsme mluvili v předchozích kapitolách spíše v teoretické rovině. Ukažme si, jaké jsou možnosti, jak jich lze úspěšně využít a jaké jsou zároveň limity.

4. 1. Obecní internet

V kapitole o municipálním internetu jsme zmínili, že *„vysokorychlostní, levná, široce dostupná a bezpečná informační infrastruktura je dnes považována za základ rozvoje ekonomiky i dosažení sociální soudržnosti“* a že *„obce se z tohoto důvodu aktivně zapojují do zajištění infrastruktury pro vysokorychlostní připojení“*.¹⁶² Příkladem tohoto konceptu jsou i Němčovice. Jakou cestu tedy Němčovice zvolili pro přiblížení úřadu občanům prostřednictvím internetu?

Obec Němčovice má pro své občany více než 5 lety internet v obci zdarma. Obec zřídila a provozuje bezdrátovou síť NE-NET. Samozřejmostí je

¹⁶¹ <http://volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=3206&xobec=566837&xobe cnaz=nemcovice&xstat=0&xvyber=0>, 23. 3. 2011.

¹⁶² Viz kapitolu 4. 3. Municipální internet.

možnost připojení přímo na obecní server, kde je celá řada důležitých informací, fotografií a videí.

Obecní síť NE-NET se podařilo v roce 2005 vybudovat za pomoci dotací pro drobná sídla dnes již neexistujícího Ministerstva informatiky ČR, které byly směřovány mj. na rozvoj internetu v obcích. Cena za vybudování sítě byla cca 170 000 Kč. Občané (včetně chatařů a chalupářů!) se podíleli finanční spoluúčastí ve výši 1 800 Kč za domácnost. Za tento jednorázový poplatek mají občané neomezený (a od té doby také zcela zdarma) přístup na internet. Síť NE-NET funguje na bázi Wi-Fi technologie. Tato technologie využívá bezlicenčního frekvenčního pásma, proto je ideální pro budování levné a výkonné sítě bez nutnosti pokládky kabelů. Občané Němčovice tak mají možnost „surfovat“ rychlostí 16 Mb/s. Zajímavostí je, že síť NE-NET mohou využívat i obce v bezprostředním okolí Němčovice, tedy kupř. Kamenec či Žíkov.¹⁶³

Starosta obce Němčovice Karel Ferschmann při osobním setkání s autorem této práce také upozornil na užitečnost celého NE-NET připojení pro občany. *„Máme připojeno téměř 100 % domácností k obecnímu internetu¹⁶⁴, které mají jako domovskou stránku svého internetového prohlížeče automaticky nastavenou stránku www.nemcovice.cz. To představuje neuvěřitelně účinný a rychlý komunikační kanál mezi úřadem a občany.“¹⁶⁵* Starosta obce je také správcem celé sítě. Dle jeho slov je možné pozorovat velký zájem ze strany občanů všech věkových kategorií „surfovat“ na internetu.¹⁶⁶

Od roku 2007 mohou Němčovičtí také sledovat obrazem a zvukem zasedání zastupitelstva a také do jednání v určitých chvílích i vstupovat se

¹⁶³ Rozhovor se starostou obce Němčovice Karlem Ferschmannem. Němčovice, dne 25. března 2011.

¹⁶⁴ Pouze 2 domácnosti se odmítli k síti připojit.

¹⁶⁵ Rozhovor se starostou obce Němčovice Karlem Ferschmannem. Němčovice, dne 25. března 2011.

¹⁶⁶ Tamtéž.

svými dotazy a připomínkami. Otázky občanů je možné zaslat on-line v písemné formě a vedení obce na ně v přímém přenosu odpovídá ústně.¹⁶⁷

Na internetu jsou zveřejněny zápisy z jednání zastupitelstva včetně toho, jak kdo hlasoval.¹⁶⁸ V roce 2011 pak obec získala za on-line přenosy po obecní síti NE-NET ze zasedání zastupitelstva obce třetí místo v kategorii Elektronická služba v rámci soutěže Zlatý erb.

Nevýhodou on-line zastupitelstva Němčovic, kterou je ale nezbytné zmínit, je nemožnost sledovat toto zastupitelstvo mimo síť NE-NET. Jinými slovy, pokud občan Němčovic chce sledovat on-line zastupitelstvo nebo se do něj přímo on-line zapojit může. Pokud však to samé chce udělat kupř. občan Plzně, tu možnost nemá. Tuto skutečnost považují za velký handicap celého projektu.

Závěrem je třeba říci, že v Němčovicích měl možnost připojit se a být tzv. on-line každý. Obecní internet funguje také v obecní knihovně, v místní hospodě, v havičské zbrojnici, v areálu sběrného dvora a v prostorách psího útulku. Nedá se tedy říci, že by existovali objektivní překážky pro občany využívat tuto službu.

4. 2. Elektronický systém informování prostřednictvím SMS

Obecní úřad Němčovice informuje (mimo svých webových stránek) své občany také prostřednictvím SMS. Občanům jsou zde rozesílány nejdůležitější informace o činnosti obce a obecního úřadu přímo na jejich mobilní telefon. *„V současné době systém využívá více jak dvojnásobek uživatelů, než je trvale žijících obyvatel v obci. Tento systém je připraven k použití i v případě krizové situace, takže okamžitě jste informováni o možných hrozcích nebezpečích a o potřebných krocích vedoucích k řešení*

¹⁶⁷ Rozhovor se starostou obce Němčovice Karlem Ferschmannem. Němčovice, dne 25. března 2011.

¹⁶⁸ <http://www.nemcovice.cz/content/view/full/5792/>, 23. 3. 2011.

této situace.“ Finanční náročnost celého systému je cca 3 tisíce korun ročně za telekomunikační poplatky.¹⁶⁹

4. 3. Němčovice na Portálu veřejné správy

V jedné z předchozích kapitol jsme si představili Portál veřejné správy jako jeden z projektů eGovernmentu. Pojďme si ukázat na konkrétním příkladu obce Němčovice, jaké informace může občan skutečně získat.

Na Portálu veřejné správy jsou údaje o obci Němčovice vedeny ve dvou základních kategoriích. První kategorie obsahuje informace o obci a správním území Němčovice a druhá agendy obecního úřadu evidované na Portálu veřejné správy.¹⁷⁰

4. 3. 1. Informace o obci a správním území Němčovice

Pokud by občan hledal základní údaje o obci Němčovice na Portálu veřejné správy, došel by k následujícím závěrům.

V první řadě je třeba upozornit, že dle Portálu veřejné správy je obci Němčovice „přisouzeno“ 98 obyvatel. Rozpor mezi skutečností¹⁷¹, která činí 132 obyvatel, je způsoben neaktuálností uvedeného údaje na Portálu veřejné správy (poslední aktualizace 2005).

Dále se ale na Portálu veřejné správy můžeme dozvědět údaje o katastrálním výměru obce včetně druhů pozemků, o hospodářské činnosti obce, o oblastech školství, zdravotnictví, sportovní a kulturní. Škála informací je relativně široká, problém pro občana ale nastává opět s neaktuálností uvedených údajů, kdy některé s těchto údajů jsou starší než 6 let!

¹⁶⁹ <http://www.nemcovice.cz/content/view/full/3144/>, 23. 3. 2011.

¹⁷⁰ http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/696?kam=obec&kod=566837, 23. 3. 2011.

¹⁷¹ Ve všech případech je skutečnost březen 2011, tedy doba, kdy je zpracovávána tato práce.

V této kategorii občan nalezne i obecné informace o úřadu, tedy oficiální název, kontaktní spojení, úřední hodiny, e-mail a odkaz na webové stránky. Je třeba říci, že veškeré údaje jsou správné, aktuální a plně funkční.

4. 3. 2. Agendy obecního úřadu Němčovice

Tato kategorie obsahuje seznam agend, které obecní úřad Němčovice vyřizuje. Obecní úřad Němčovice zejména¹⁷²:

- a) pronajímá bytové a nebytové prostory;
- b) provádí ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a ověřování pravosti podpisu;
- c) přijímá nájemné z bytových a nebytových prostor ve vlastnictví obce;
- d) přijímá návrhy na vyhlášení místního referenda;
- e) přijímá oznámení o shromáždění;
- f) přijímá poplatky za znečištění ovzduší;
- g) přijímá přihlášení k trvalému pobytu a ohlášení změny místa trvalého pobytu;
- h) přijímá žádosti k instalování kamerového systému;
- i) přijímá žádosti o kácení dřevin rostoucích mimo les;
- j) přijímá žádosti o neinvestiční dotace v oblasti sportu;
- k) přijímá žádosti o povolení k provozování výherních hracích přístrojů;
- l) určuje popisná, orientační, evidenční čísla budov v obci;
- m) vybírá poplatky za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů apod.

¹⁷² http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/696?kam=urad2&kod=60552#seznam, 23. 3. 2011.

4. 4. Němčovice a Czech Point

Ne předchozích stránkách jsem uvedl, že Němčovice nemají na svém území poštovní pobočku. Pro své občany tak zřídili Němčovice jednu pobočku Czech Pointu na svém obecním úřadu.¹⁷³

Po osobním rozhovoru se starostou obce Němčovice Karlem Ferschmannem mohu čtenáři této práce přinést, dle mého názoru, velmi zajímavé a do značné míry i překvapivé informace k provozování Czech Pointu v tak malé obci, jakými Němčovice jsou.

Prvotním impulsem pro zřízení pobočky Czech Point v obci byla snaha vedení obce usnadnit občanům vyřizování jejich žádostí, formulářů a dokumentů. Cílem Němčovic tak byla celková soběstačnost, která měla omezit anebo v lepším případě zcela zastavit cestování občanů po jednotlivých úřadech, které se v jejich případě nacházeli i ve čtyřech jiných obcích.

Téměř ihned po spuštění prvních Czech Pointů požádal¹⁷⁴ starosta obce Ministerstvo vnitra o zřízení pobočky Czech Pointu v Němčovicích. Obec v této souvislosti využila dvě (relativně štedré) dotace Ministerstva vnitra v celkové výši 150 000 Kč na nákup patřičného vybavení. Konkrétně se jednalo o koupi počítače, tiskárny a kopírky. Nemohu si dovolit nepoznamenat, že počítač, kopírka i tiskárna se na úřadě nepoužívá jen pro služby Czech Point, ale i pro zajištění běžného chodu úřadu. Karel Ferschmann k tomuto poznamenává: „*Obce, které tuto možnost nevyužily, udělali obrovskou chybu.*“¹⁷⁵

O provoz Czech Pointu se stará sám starosta. Dle jeho slov jsou nejžádanější dokumenty, o které občané žádají jsou výpis z katastru

¹⁷³ <http://www.czechpoint.cz/web/index.php?q=node/55&IDKRAJ=5&IDOKRES=NULL&DETAIL=N> ULL, 23. 3. 2011.

¹⁷⁴ V kapitole o Czech Pointech si může čtenář připomenout, jakým způsobem je možné o zřízení pobočky Czech Pointu zažádat.

¹⁷⁵ Rozhovor se starostou obce Němčovice Karlem Ferschmannem. Němčovice, dne 25. března 2011.

nemovitostí, výpis z rejstříku trestů a výpis z bodového systému řidičů. Druhou nejžádanější službou je ověřování dokumentů. Jak je tedy celkově služba využívána? Dle slov starosty má průměrně 5 přístupů (tj. 5 žadatelů) týdně.¹⁷⁶

Závěrem je třeba dodat, že vzhledem k tomu, že se o pobočku Czech Point stará přímo starosta, nevznikají obci žádné další náklady, které by byly spojeny kupř. s vyplácením měsíční odměny obsluze pobočky. *„Na provozu pobočky Czech Point dokonce vyděláváme. Nejedná se však, vzhledem k počtu přístupů, o závratnou sumu.“*¹⁷⁷

4. 5. Němčovice a datové schránky

Obecní úřad Němčovice splnil ze zákona povinnost zřídit datovou schránku¹⁷⁸ pro komunikaci s veřejností nebo s ostatními orgány veřejné správy. K praxi s datovými schránkami se 18. března 2011 vyjádřil starosta obce na svém blogu kde mj. uvádí: *„Podíváte-li se na poštovní web o datových schránkách, dočtete se zde, že datové zprávy nestojí NIC. Jenže - po podrobnějším prostudování těchto informací se dozvíte, že zdarma je pouze přijímání zpráv, ale cena za odeslání datové zprávy je odstupňována počtem odeslaných zpráv a např. v kategorii nad padesát zpráv za měsíc je cena za jednu 24 Kč včetně DPH. Do deseti zpráv za měsíc stojí odeslání zprávy dokonce 60 Kč.“*¹⁷⁹

Starosta obce dále dodává, že pokud těmito schránkami jsou zasilány důležité dokumenty od soudů, exekutorů či státních úřadů formou úředních rozhodnutí či výzev, pak mají datové schránky své opodstatnění. Jenže, jaká je podle starosty Němčovic praxe? *„Devadesát procent všech zpráv doručených*

¹⁷⁶ Rozhovor se starostou obce Němčovice Karlem Ferschmannem. Němčovice, dne 25. března 2011.

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ ID datové schránky OÚ Němčovice: usxbzb7.

¹⁷⁹ FERSCHMANN, K.: 2011. Kolik stojí odeslání datové zprávy, 18. 3. 2011. Dostupné na <http://ferschmann.blog.idnes.cz/c/182583/Kolik-stoji-odeslani-datove-zpravy.html>, 23. 3. 2011.

našemu úřadu prostřednictvím datové schránky jsou různé pozvánky, informace a dokonce odkazy na něčí webové stránky.“ Starosta uvádí, že datové schránky mnohdy zcela zbytečně nahrazují běžný e-mail a dodává: „Řekněme si na rovinu, že pokud má nějaká obec problém otevřít a přečíst emailovou zprávu, nevěřte tomu, že si otevře zprávu datovou.“¹⁸⁰

Němčovice nemají s datovými schránkami příliš dobrou zkušenost. Karel Ferschmann dodává: *„Je to šílenost, zdržuje to komunikaci. Považuji to za velký krok zpět.“* Největší problém spatřuje v neadresnosti zasílaných zpráv a uvádí příklad: *„V Němčovicích má úřední adresu 10 osob. Pokud chce jakýkoli orgán státní správy doručit zprávu jedné z těchto osob, musí ji logicky poslat na úřad. Tuto zprávu si ale v životě nikdo nevyzvedne. Po uplynutí nějaké doby pak přijde na úřad zpráva standardně poštou. Vezměme si ale, že podle posledních statistik má v České republice úřední adresu 100 000 lidí.“¹⁸¹* Paradoxně tedy existují situace, kdy datová schránka práci spíše přiděluje, než aby ji ubírala.

Pro úplnost si jen připomeňme, že obce za odesílání ani přijímání datových zpráv nic neplatí. Zprávy jsou placeny státem a peníze za odesílání zpráv inkasuje zprostředkovatel těchto služeb, tedy pošta.

4. 6. Webové stránky obce Němčovice

V této kapitole si ukážeme, jak široké spektrum informací je možné na webových stránkách obce uvádět. Cílem není popis, co a kde lze najít na té či oné webové stránce, ale zejména představení možností co a jakým způsobem veřejnosti sdělit prostřednictvím webových stránek.

Administrátorem webových stránek je starosta obce Karel Ferschmann. Němčovice mají již 2 roky připravené novou verzi stránek, do provozu se ale

¹⁸⁰ FERSCHMANN, K.: 2011. Kolik stojí odeslání datové zprávy, 18. 3. 2011. Dostupné na <http://ferschmann.blog.idnes.cz/c/182583/Kolik-stoji-odeslani-datove-zpravy.html>, 23. 3. 2011.

¹⁸¹ Rozhovor se starostou obce Němčovice Karlem Ferschmannem. Němčovice, dne 25. března 2011.

ještě nedostaly. Dle slov starosty jsou na webových stránkách důležité dva faktory – aktuálnost a zajímavost.¹⁸²

Webové stránky obce Němčovice jsou rozděleny do tří základních sekcí: Obec a úřad, Hlavní stránka a Ze života obce. Pojďme si jednotlivé sekce blíže představit.

Zdroj: www.nemcovice.cz

¹⁸² Rozhovor se starostou obce Němčovice Karlem Ferschmannem. Němčovice, dne 25. března 2011.

4. 6. 1. Obec a úřad

V sekci „Obec a úřad“¹⁸³ může občan nalézt elektronickou úřední desku, obecné informace o úřadu, vstup do elektronické podatelny a informace o symbolech obce, o zastupitelstvu obce a o starostovy obce.

Na úřední desce jsou informace členěny do několika kategorií, z nichž všechny jsou maximálně aktuální. Jedná se kupř. o:

- a) audit hospodaření obce;
- b) územní plán obce;
- c) dotace poskytované obcí Němčovice;
- d) jednotka požární ochrany obce Němčovice;
- e) kanalizace a ČOV;
- f) místní referendum;
- g) policie ČR;
- h) prolustruj si svého starostu;
- i) rozpočet;
- j) rybářský lístek;
- k) sběrný dvůr odpadů Němčovice;
- l) stavební úřad;
- m) volby do zastupitelstva obce 2010;
- n) vyhlášky;
- o) základní termíny sčítání lidu;
- p) zápisy ze zasedání zastupitelstva;
- q) životní prostředí a ochrana přírody apod.

Za zmínku stojí sekce, jež je věnována povinně zveřejňovaným informacím obce. Nechybí samozřejmě organizační struktura úřadu, kontaktní spojení, několik způsobů jak žádat o informace, možnosti jak podávat žádosti,

¹⁸³ <http://obec.nemcovice.cz/>, 23. 3. 2011.

návod pro řešení životních situací s odkazem na Portál veřejné správy, nejdůležitější právní předpisy, výroční správy o poskytování informací či seznam zřizovaných organizací.

Občan v této sekci naopak nenajde žádné formuláře volně ke stažení. Webové stránky doslova píší: „*Všechny formuláře lze získat na obecním úřadě.*“¹⁸⁴

Pokud se podíváme na informace o členech zastupitelstva, dozvíme se věk, povolání, úsek kompetence i kontakt, který je ve všech případech aktuální a platný.¹⁸⁵

4. 6. 2. Hlavní stránka

V sekci „Hlavní stránka“¹⁸⁶ může občan nalézt aktuality z dění v obci, diskuzi s občany, informace o dopravním spojení, odkaz na Němčovický zpravodaj a informace o Sdružení dobrovolných hasičů Němčovice.

Je důležité zmínit, že možnosti dopravního spojení uvedené na stránkách jsou aktuální a že diskusní příspěvky jsou hojně využívány.

Na hlavní stránce jsou také uvedeny veškeré ocenění, které obec Němčovice získala v soutěžích, které se týkaly projektů elektronizace veřejné správy. Jen namátkově uveďme některé úspěchy:

- a) Zlatý erb 2011 – 1. cena: cena veřejnosti;
- b) Zlatý erb 2011 – 3. cena: elektronická služba;
- c) Zlatý erb 2009 – 1. cena: cena veřejnosti;
- d) Otevřeno x Zavřeno 2008 – 1. cena: cena veřejnosti;
- e) Zlatý erb 2006 – 1. cena: nejlepší webové stránky obcí Plzeňského kraje;

¹⁸⁴ <http://obec.nemcovice.cz/content/view/full/854/>, 23. 3. 2011.

¹⁸⁵ Porovnejme tuto skutečnost kupř. s informacemi o zastupitelích města Plzně. Dostupné na: <http://www.plzen.eu/zivot-v-plzni/organy-mesta/zastupitelstvo-mesta-plzne/zastupitelstvo-mesta-plzne.aspx>, 23. 3. 2011.

¹⁸⁶ <http://www.nemcovice.cz/>, 1. 4. 2011.

f) Objev roku ČR 2005 – 1. cena.

4. 6. 3. Ze života obce

V sekci „Ze života obce“¹⁸⁷ nalezne občan doplňující informace, které se týkají zejména kulturní a sportovní činnosti obce, informace o obecní knihovně a informace o soutěžích, které proběhly v obci, anebo kterých se zástupci obce zúčastnili. Nedílnou součástí je také sekce věnovaná historii obce.

5. Závěry k fungování eGovernmentu v České republice na příkladu vybrané eObce?

Klíčovou otázkou, na kterou bychom si měli v této kapitole odpovědět je, zda obec Němčovice je na základě předešlého textu skutečným příkladem eObce a zda lze eObec považovat za jeden z fenoménů eGovernmentu v České republice.

5. 1. Přínosy eGovernmentu pro občany vybrané eObce

Růst počtu lidí připojených ke kyberprostoru svědčí o tom, že ho společnost přijímá rychleji, než tomu bylo u všech předešlých komunikačních systémů. Před vynálezem písma neexistovali analfabeti. Tisk a televize s sebou přinesly rozdíl mezi těmi, kdo publikují či se objevují v médiích, a ostatními. „*Všeobecně platí, že každá univerzalita vytváří exkluzi. I když ve své klasické podobě totalizuje, celek nikdy neobsahuje.*“¹⁸⁸

¹⁸⁷ <http://zivot.nemcovice.cz/>, 1. 4. 2011.

¹⁸⁸ LÉVY, P.: 2000. *Kyberkultura*. Karolinum. Praha. Str. 217.

Klíčová je plně funkční struktura univerzálních kontaktních míst, ať už mají podobu fyzické přepážky na úřadech, na poštách, v hospodářských komorách, anebo mají podobu virtuální, v podobě Portálu veřejné správy anebo dalších portálů, které jsou funkční. Důležitá je bezpečná komunikační infrastruktura, která musí umět sdílet služby napříč resorty a také napříč centrální správou a územní samosprávou.¹⁸⁹

Na základě nashromážděných informací můžeme v souvislosti s přínosy eGovernmentu pro občany vybrané eObce říci následující:

- a) Pro efektivní využívání služeb eGovernmentu je třeba mít kvalitní komunikační kanály, které jsou reprezentovány rychlým a dostupným internetem;
- b) Jako jedna z cest, jak služby eGovernmentu přiblížit občanům eObce je vytvoření místní sítě, která je nediskriminačně přístupná všem občanům;
- c) Informace, které občan může získat tzv. on-line musí být dostupné a maximálně aktuální;
- d) Projekt Czech Point se ukazuje jako spolehlivý pomocník, který občanům šetří čas a obcím nepřináší finanční zátěž;
- e) Datové schránky se potýkají s nedostatky, které zejména pro obce mnohdy znamenají spíše časovou zátěž;
- f) Klíčovým prostředím, prostřednictvím kterého by mohla probíhat komunikace mezi obcí a občanem jsou webové stránky obce.

Aby obec byla chápána jako eObec je třeba, aby směřovala svoje aktivity směrem k elektronizaci agend, kterými se obec ve své působnosti zabývá, aby dokázala využít všech možností eGovernmentu, které se v současné době nabízí a aby nad rámec svých povinností distribuovala další služby, které mají za cíl prostřednictvím moderních komunikačních

¹⁸⁹ NOVÁK, P.: 2008. *Strategie rozvoje služeb pro informační společnost*. eGon News No2. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 2.

technologií usnadnit řešit životní situace občanu ve vstahu k orgánům veřejné správy.

5. 2. Limity fungování eGovernmentu v České republice na příkladu vybrané obce

V této části práce je třeba říci, že využívání nových informačních a komunikačních technologií bude zřejmě i v blízké budoucnosti představovat významný zdroj sociální diferenciacce obyvatelstva, možná dokonce jeho polarizace či marginalizace některých sociálních skupin. Může přinést i další závažné sociálně politické problémy.¹⁹⁰ Na příkladu obce Němčovice jsme si ukázali, že problém není ani tak v přístupu ke službám eGovernmentu jako takovému, ale spíše v nepříznivých materiálních otázkách. Vlastnit osobní počítač (i přes fakt, že je v obci internet zdarma) je pro řadu občanů stále finančně nepředstavitelné.

Rozvoj kyberkultury by tak mohl být dalším faktorem prohlubujícím sociální rozdíly a exkluzi, a to jak mezi třídami v rámci jedné společnosti, tak mezi bohatými a chudými národy. Toto riziko je skutečně reálné. Přístup do kyberprostoru vyžaduje komunikační a výpočetní infrastrukturu. Nezanedbatelné investice vyžaduje též získání znalostí potřebných k montáži a údržbě serverů. Přesto budeme vycházet z předpokladu, že vstupní body na síť a vybavení nutné ke čtení, tvorbě a ukládání digitální informace jsou všem dostupné. Zbývá tedy překonat překážky lidské. *„Hlavními brzdami komunitární, diagonální a interaktivní formy komunikace jsou především*

¹⁹⁰ VLÁČIL, J.: 2003. Předběžné výsledky sociologického výzkumu veřejná správa a občan: administrativní a politická kultura. In.: GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L.: 2003. *Reforma veřejné správy v teorii a praxi*. Sborník z mezinárodní konference Třešť, 22.-24. října 2003. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň. Str. 387.

institute, politika a kultura. Dále pak je to strach z bezmoci a nedostatku kvalifikace, který pociťujeme vzhledem k novým technologiím.“¹⁹¹

5. 3. Možnosti dalšího rozvoje eGovernmentu ve vztahu obec – občan

Jakým směrem se bude vývoj eGovernmentu v České republice dál ubírat? Vývoj bude významně ovlivněn dvěma faktory, a to množstvím financí a politickou vůlí. Často kritizovaný projekt datových schránek, některými označován doslova za „revoluci“ ve státní správě, by měl být podle slov některých autorů zachován a další podobně ambiciózní plány by měly následovat, například možnost elektronického hlasování o některých událostech. Nejedná se ani tak o volby, jako spíš o referenda a možnost vyjádřit se k jiným, méně významným otázkám.¹⁹² Právě tyto plány ale mohou být aplikovány již na úrovních místní samosprávy. Měly by to být převážně obce, které budou využívat služby poskytované v rámci eGovernmentu a které budou nad rámec svých povinností zkoušet nové projekty, jak fungování veřejné správy na lokální úrovni přiblížit co nejvíce občanům.

Obec Němčovice dokázala, že projekty elektronizace veřejné správy je možné uchopit a aplikovat na lokální úroveň. Obec Němčovice se vydala cestou elektronizace agend i nad rámec jejích povinností a ukázala, že i přes jisté „porodní bolesti“ některých dílčích projektů se jedná o krok správným směrem a že ji můžeme směle označit jako eObec, která by se mohla stát příkladem i jiným obcím na cestě k vybudování eGovernmentu v České republice.

¹⁹¹ LÉVY, P.: 2000. *Kyberkultura*. Karolinum. Praha. Str. 216.

¹⁹² ADÁMKOVÁ, A.: 2010. *Jak pokračuje elektronizace ve státní správě?*. Parlament, vláda, samospráva 6/2010. Str. 26 – 28.

6. Závěr

V úvodu diplomové práce jsme si položili tři základní otázky, na které bylo třeba nalézt odpověď. Splňuje prozatím eGovernment své cíle, které si vytyčil ve svých počátcích? Je eObec skutečným fenoménem elektronizace veřejné správy? Je možné obec Němčovice chápat jako eObec? Nyní je čas, na základě údajů, které jsem ve své práci zmínil, si na ně odpovědět.

Abychom mohli správně uchopit eGovernment, bylo nutné si nejprve představit základní podmínku, bez které by nikdy nemohl vzniknout. Touto podmínkou byl internet jako médium, které v druhé polovině 20. století spatřilo světlo světa a které se nebývale rychle šířilo mezi lidmi na celém světě. Ve svých počátcích (zejména USA) byl internet záležitostí úzké elity, ale postupem času, s rozvíjející se počítačovou gramotností, se dostal do rukou široké veřejnosti. V České republice digitální vzdělanost relativně zaostávala za většinou evropských zemí. Situace se však v první dekádě 21. století, v souvislosti s řadou evropských i českých projektů zaměřených na rozvoj informačních technologií, začala výrazným způsobem měnit.

Již koncem století dvacátého se však ve světě (zejména v USA) a v Evropě (zejména Velká Británie) začala rodit myšlenka využití informačních technologií i ve státní správě. Mám tím na mysli zejména projekt eStat, eDemokracie a samozřejmě eGovernment. Průkopníci těchto myšlenek byli čelní politici v USA (Bill Clinton) a ve Velké Británii (Tony Blair).

eGovernment, o který nám v této práci šlo především, se tak začal šířit v mnoha různých podobách světem i Evropou nebývalou rychlostí. Zapojování veřejnosti do veřejného rozhodování, neustálá potřeba komunikace s úřady ze strany občanů a vzrůstající byrokratizace státní správy na jedné straně a snaha o zefektivnění poskytování informací a služeb ze

strany státní správy na straně druhé byly klíčové aspekty vývoje eGovernmentu nejen ve světě, ale i v České republice.

S plány zřídít elektronickou komunikaci mezi úřady a občanem přišlo před více jak devíti lety dnes již neexistující Ministerstvo informatiky, které nad projektem eGovernmentu od počátku převzalo hlavní gesci. Prvním a do jisté míry i nejdůležitějším impulzem k legislativním změnám bylo přijetí zákona č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který nabyl účinnosti 1. července 2009.

Celý projekt eGovernmentu byl založen na třech základních pilířích. Prvním z nich byl předpoklad, že stát by měl informace od občanů získávat pouze jednou. Druhý předpoklad je, že občané by měli mít k dispozici pouze jedno kontaktní místo, které by komunikaci a vyřizování problémů zajišťovalo. Třetím předpokladem je proaktivní přístup byrokratického aparátu. Jedná se o stav, kdy státní správa maximum administrativní činnosti za občana zařizuje sama, bez nutnosti jeho přímé účasti. Důvody, proč se eGovernment stal tak populárním způsobem řešení přebujlosti státních orgánů by se daly shrnout do několika jednoduchých pojmů – rychlost, cena a pohodlí.

Rozvoj eGovernmentu v České republice jsme si ilustrovali v kapitole věnované konkrétním projektům eGovernmentu. Základními pilíři se stal Portál veřejné správy, projekt Czech Point, datové schránky a ne příliš často skloňované samotné webové stránky státních orgánů – v našem případě obce.

Dříve než se v našem závěru pustíme dál, je čas odpovědět na první otázku. Splňuje prozatím eGovernment své cíle, které si vytyčil ve svých počátcích? Chtělo by se říci, že ano. I přes celou řadu v této práci představených úspěšných projektů je třeba spravedlivě říci, že i eGovernment měl a má své „porodní bolesti“. Zmínil bych dva faktory. Prvním z nich je stále ještě vysoká neznalost občanů v oblastech informačních technologií, což jsme si ilustrovali na několika statistikách renomovaných institucí. To je limit,

který sebelépe připravený a načasovaný projekt eGovernmentu nemůže překročit. Druhý problém spočívá nedomyšlenosti jednotlivých projektů. Zde odkazuji na problémy kupř. s datovými schránkami, o kterých jsem v předcházejících kapitolách hovořil. I přes zmíněná úskalí ale musím objektivně říci, že se domnívám, že eGovernment plní své cíle, které si stanovil a také se domnívám, že již půjde daleko rychlejší cestou než v posledních 10 letech.

Zpět k obci. Právě obec se stala středem naší pozornosti. Na příkladu obce Němčovice jsme si ukázali dílčí projekty v rámci eGovernmentu a představili jejich přínosy, limity a další možnosti. To vše ve vazbě na občana.

Proč lze o obci hovořit jako o eObci? eObec, jak jsme si ukázali, je ucelený soubor možností a postupů, které obec využívá prostřednictvím moderních informačních technologií s cílem snížit byrokratickou zátěž občana a zefektivnit fungování úřadu samotného. eObec k tomu využívá veškeré prostředky dány eGovernmentem, nad které, jako určitou nadstavbu, přidává celou řadu svých dalších projektů daleko nad rámec daný zákonem.

Základním stavebním kamenem každé eObce je rychlé a stabilní připojení k internetu, v ideálním případě poskytované (dotované či zcela zdarma) obcí. Dalším pilířem jsou kvalitní a dostupné informace distribuované v ideálním případě prostřednictvím webových stránek obce. K usnadnění zajištění základních povinností občana musí sloužit úplné a maximálně aktuální informace poskytované Portálem veřejné správy, na kterém si občan může (a měl by) najít odpověď na celou řadu životních situací. Základem eObce je rovněž přístupná pobočka Czech Point, která usnadňuje čas občanům a zároveň může být i určitým zdrojem příjmu do obecní pokladny. Posledním faktorem správného fungování eObce je efektivní využívání datových schránek ze strany úřadu obce.

Pokud obec splňuje tyto parametry, je možné zcela jednoznačně odpovědět i na druhou otázku. Je eObec skutečným fenoménem elektronizace

veřejné správy? Ano, eObec je zcela bezpochyby klíčovou součástí eGovernmentu.

A jelikož víme, jaké jsou parametry správně fungující eObce, můžeme se přesunout k odpovědi na poslední otázku. Je možné obec Němčovice chápat jako eObec?

Němčovice zvolili, dle mého soudu, velmi originální přístup ke vztahu obec – občan. Prostřednictvím obecní sítě NE-NET mají občané vysokorychlostní připojení k internetu zdarma. Službu využívá téměř 100 % domácností, což v sobě zahrnuje neuvěřitelný potenciál pro přenos informací. Od roku 2007 mají občané Němčovic také možnost sledovat obrazem a zvukem zasedání zastupitelstva a také do jednání v určitých chvílích i vstupovat se svými dotazy a připomínkami. Je třeba říci, že v Němčovicích měl možnost připojit se a být tzv. on-line každý. Pro ty, co nevlastní internetový přijímač, mohou využít internet v obecní knihovně, v místní hospodě či v hasičské zbrojnici. Nedá se tedy říci, že by existovali objektivní překážky pro občany využívat tuto službu.

Drobný problém nastává, pokud občan Němčovic spoléhá na informace poskytnuté Portálem veřejné správy. Některé údaje uvedené na Portálu jsou zastaralé a neaktuální. Daleko snazší mají občané situaci s projektem Czech Point. Ačkoli v obci není pošta, mohou využít služeb Czech Point na obecním úřadě. Obec v této souvislosti využila dvě (relativně štedré) dotace Ministerstva vnitra v celkové výši 150 000 Kč na nákup patřičného vybavení. Jak občané (vzhledem k ušetření času), tak úřad (vzhledem k ekonomické výhodnosti) jsou se službou spokojeni.

Projekt datových schránek se v podání obce Němčovice příliš neosvědčil. Ačkoli úřad službu využívá, stále bojuje s dílčími nedostatky, kterými je neadresnost zprávy a zdlouhavá komunikace s ostatními orgány státní správy.

Jedním z klíčových parametrů jsou také kvalitní webové stránky. Jak jsme si v této práci ukázali, Němčovice se vydali daleko nad rámec svých povinností a snad i díky obecní síti NE-NET se staly nejdůležitějším informačním kanálem pro občany.

Na základě předložených informací a na základě představení jednotlivých projektů obce, můžeme zcela jistě Němčovice označit za příklad eObce v České republice.

7. Seznam literatury

7. 1. Použitá literatura

ADÁMKOVÁ, A.: 2010. *Jak pokračuje elektronizace ve státní správě?*. Parlament, vláda, samospráva 6/2010. Str. 26 – 28.

BERG-SCHLOSSER, D., STAMMEN, T.: 2000. *Úvod do politické vědy*. ISE, Praha.

BUREŠ, P.: 2008. *Základní registry veřejné správy*. eGon News No2. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 2.

BUTOR, T.: 2009. *Portál občana CzechPOINT@home: K čemu slouží?*. Moderní obec 4/2009. Str. 11.

CVEJNOVÁ, Š.: 2010. *Efektivní veřejná správa*. Newsletter 1/2010. Ministerstvo vnitra ČR. Praha.

ČTK: 2010. *Mlynář: V ČR byl eGovernment elektronizací správy, ne reformou*. Zpravodajství ČTK, 8. 4. 2010.

DeFLEUR, M., L., BALLOVÁ-ROKEACHOVÁ, S., J.: 1996. *Teorie masové komunikace*. Univerzita Karlova, Praha.

DUŠKOVÁ, H.: 2010. *Moderní obec je elektronická*. Moderní obec 3/2010. Str. 13.

FERSCHMANN, K.: 2011. *Kolik stojí odeslání datové zprávy*, 18. 3. 2011. Dostupné na <http://ferschmann.blog.idnes.cz/c/182583/Kolik-stoji-odeslani-datove-zpravy.html>, 23. 3. 2011.

GOLDMANN, K.: 2008. *Mail místo obálky s modrým pruhem*. Czech business weekly, 17. 3. 2008. Str. 12.

HEGER, V.: 2010. *Jaké bylo desetiletí elektronické veřejné správy?*. Moderní obec 6/2010. Str. 18.

HERGESELL, O.: 2010. *Digitální Česko*. EURO, 14. 2. 2011. Str. 45.

- HUTAR, Z.: 2008. *De civitate electronica*. Hospodářské noviny, 18. 3. 2008. Str. 6.
- JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B.: 2003. *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Portál, Praha.
- JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B.: 2009. *Masová média*. Portál, Praha.
- KADEŘÁBKOVÁ, J.: 2005. *Komunikační strategie územní samosprávy v regionálním rozvoji*. In: LOUDA, T., GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L.: 2006. *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň. Str. 298 – 310.
- KEKLAK, R.: 2009. *Prečo upřednostňujeme on-line média / Why We Prefer On-line Media?*. In: JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B., KASL-KOLLMANNOVÁ, D.: 2009. *Média dvacet let poté / Media Twenty Years After*. Portál, Praha. Str. 334 – 349.
- KOCOUREK, J.: 2008. *Elektronické úřady: co nás čeká v budoucnosti?*. Dostupné na <http://itbiz.cz/egovernment-business-information-forum>, 12. 3. 2008.
- KOLEKTIV AUTORŮ: 2005. *Veřejná správa v ČR*. Ministerstvo vnitra ČR, Praha.
- KOLEKTIV AUTORŮ: 2008. *Archivace a digitalizace dat*. Parlament, vláda, samospráva 7-8/2008. Str. 34.
- KOLEKTIV AUTORŮ: 2010. *Informační systémy ve veřejné správě*. Parlament, vláda, samospráva 7-8/2008. Str. 36 - 38.
- KOLEKTIV AUTORŮ: 2010. *Městská internetová TV – atraktivní forma lokálního zpravodajství*. Parlamentní magazín. 11-12/2010. Str. 24.
- KOLEKTIV AUTORŮ: 2010. *Projekty eGovernmentu navzdory krizi pokračují*. Parlamentní magazín 10/2010. Str. 25 - 28.
- KOLEKTIV AUTORŮ: 2010. *V ČR chybí strategie rozvoje ICT*. Parlamentní magazín 10/2010. Str. 30.
- KOZÁK, D.: 2008. *Showroom*. Inside Report. 31. 10. 2008. Str. 8.

- KOŽUŠNÍK, E.: 2008. *1,1 miliardy za rok*. 12. 3. 2008. Dostupné na <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/edvard-kozusnik.php?itemid=2902>, 19. 2. 2011.
- KUBÁTOVÁ, E.: 2008. *Novinky na Portálu veřejné správy*. eGon News No2. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 7.
- LÉVY, P.: 2000. *Kyberkultura*. Karolinum. Praha.
- LIDINSKÝ, V. a kol.: 2008. *eGovernment bezpečně*. Grada Publishing a.s. Praha.
- LOUDA, P.: 2009. *Svou představu rozvoje eGovernmentu v Česku představilo Asseco*. 7. 4. 2009. Dostupné na <http://computerworld.cz/aktuality/eGovernment-v-podani-firmy-Asseco-3828>.
- MATAS, P.: 2003. *K právu na informace v oblasti územních samosprávných celků*. In: GROSPÍČ, J. A KOL.: 2004. *Reforma veřejné správy v teorii a praxi*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň. Str. 310 – 317.
- MCQUAIL, D.: 2007. *Úvod do teorie masové komunikace*. Portál, Praha.
- NĚMEC, J.: 2008. *Czechpointy se osvědčily*. Profit, 3. 3. 2008. Str. 46.
- NĚMEC, J.: 2009. *Registry prošly i díky fintě*. Profit, 23. 2. 2009. Str. 42.
- NOVÁK, P.: 2008. *Strategie rozvoje služeb pro informační společnost*. eGon News No2. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 2.
- OČKO, P.: 2008. *Využijme příležitost pro rozvoj českého eGovernmentu*. Parlament, vláda, samospráva 5/2008. Str. 37.
- PRINCL, P.: 2005. *Vliv IS/ICT na modernizaci procesů v české veřejné správě*. In: LOUDA, T., GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L.: 2006. *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň. Str. 192 - 199.
- PRŮŠA, J., STELIBSKÁ, J.: 2008. *Komunitární programy v oblasti informační společnosti*. eGon News No2. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 4.
- PŮČEK, M. A KOL.: 2005. *Měření spokojenosti v organizacích veřejné správy – soubor příkladů*. Ministerstvo vnitra ČR, Praha.

- REDAKCE: 2008. *eObec projektem elektronizace veřejné správy*. EuroFirma. 22. 12. 2008. Str. 24.
- REDAKCE: 2008. *Hodnocení portálů státních úřadů*. Parlamentní zpravodaj. 4. 1. 2008. Str. 40.
- REDAKCE: 2008. *Nejzajímavější portál veřejné správy je eObec*. Mladá fronta Dnes. 16. 12. 2008. Str. 4.
- REDAKCE: 2009. *eGovernment postupně do života obcí a měst*. Veřejná správa. 28. 5. 2009. Str. 5
- REDAKCE: 2011. *Veřejná správa papíru*. EURO, 28. 2. 2011. Str. 13.
- ROSŮLEK, P.: 2009. *Politika, média a modernita*. In: ROSŮLEK, P. A KOL.: 2009. *Média & Politika*. Západočeská univerzita Plzeň, Plzeň. Str. 12 – 49.
- ROUČKOVÁ, L.: 2010. *Návaznost eGovernmentu na evropské projekty*. eGon News No4. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 4.
- ŠLERKA, J.: 2007. *Filosofická propedeutika studia nových médií*. In: VLČEK, L. a kol.: 2007. *Filosofie nových médií: Sborník příspěvků z workshopu v rámci projektu FRVŠ 539/2007*. Fakulta filozofická ZČU v Plzni, Plzeň.
- ŠMÍD, M.: 2001. *Zpravodajství internetové žurnalistiky*. In: OSVALDOVÁ, B.: A KOL.: 2001. *Zpravodajství v médiích*. Nakladatelství Karolinum, Praha. Str. 98 – 107.
- ŠTĚDRONĚ, B.: 2007. *Úvod do eGovernmentu. Právní a technický průvodce*. Úřad Vlády ČR, Praha.
- THOMPSON, J. B.: 2004. *Média a modernita: sociální teorie médií*. Karolinum, Praha.
- TRNKA, D.: 2008. *Hexagon veřejné správy*. eGon News No2. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 1.
- VLÁČIL, J.: 2003. *Předběžné výsledky sociologického výzkumu Veřejná správa a občan: administrativní a politická kultura*. In: GROSPÍČ, J. A

KOL.: 2004. *Reforma veřejné správy v teorii a praxi*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň. Str. 382 – 394.

VLÁDA ČR: 2006. *Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby*. Dostupné na www.mvcr.cz/SCRIPT/ViewFile.aspx?docid=33719, 20. 9. 2010.

ZIKMUND, M.: 2010. *eGovernment už nestačí, občané chtějí víc*. Parlamentní magazín 5/2010. Str. 30 – 31.

7. 2. Prameny

KOLEKTIV AUTORŮ: 2004. *Etika ve veřejné správě na místní a regionální úrovni v České republice*. Ministerstvo vnitra ČR. Str. 3. Dostupné na www.mvcr.cz.

NOVOTNÝ, O. A KOL.: 2010. *Digitální cesta k prosperitě*. Dostupné na http://www.cssi.cz/cssi/system/files/Digitalni_cesta_opatreni_20100521_0.pdf, 1. 2. 2011.

VLÁDA ČR: 2005. *Národní politika pro vysokorychlostní přístup*. Dostupné na http://www.vus.sk/broadband/nbbs/cz_nbbs2.pdf, 13. 2. 2011.

VLÁDA ČR: 2006. *Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby*. Dostupné na www.mvcr.cz/SCRIPT/ViewFile.aspx?docid=33719, 20. 9. 2010.

VLÁDA ČR: 2010. *Programové prohlášení vlády České republiky*. 4. 8. 2010. Dostupné na <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/programove-prohlaseni-vlady-74853/>, 24. 2. 2011.

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 121/2000 Sb., Autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

7. 3. Internetové zdroje

Czech Point, In.: <http://www.czechpoint.cz>

Česká společnost pro systémovou integraci, In.: <http://www.cssi.cz>

Český statistický úřad, In.: <http://www.czso.cz/>

ČSÚ Volby, In.: <http://www.volby.cz>

Elektronický portál územních samospráv, In.: <http://www.epusa.cz/>

Eurostat, In.: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Evropská komise, In.: <http://ec.europa.eu>

Informační portál pro podporu rozvoje eGovernmentu v ČR, In.: <http://www.eobec.eu/>

Marketingové noviny, In.: <http://www.mano.cz>

Města a obce, In.: <http://mesta.obce.cz>

Město Plzeň, In.: <http://www.plzen.eu/>

Město Uherský Brod, In.: <http://www.ub.cz>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, In.: <http://www.mpo.cz>

Ministerstvo vnitra ČR, In.: <http://www.mvcr.cz>

Obec Němčovice, In.: <http://www.nemcovice.cz/>

Obnova venkova, In.: <http://www.obnovavenkova.cz>

Portál veřejné správy České republiky, In.: <http://portal.gov.cz/>

Společnost Asseco Solutions, In.: <http://www.assecosolutions.eu>

United Nations Economic Commission for Europe, In.: <http://www.unece.org>

Vláda ČR, In.: <http://www.vlada.cz>

8. Resumé

The topic of my diploma paper is „eMunicipality as one of the phenomena of eGovernment“. The diploma paper consists of five chapters.

The first chapter describes the internet as a key element of eGovernment. The internet can be described as „new medium“ and has had marked impact on development of eGovernment.

Second chapter deals with concept of eGovernment. It describes the development of eGovernment in USA, in Europe and in Czech republic. Second chapter also contains distinction between an idea of eGovernment and an idea of eGovernance.

Third chapter defines eMunicipality as a specific example of eGovernment in Czech republic. I have distinguished two types of eMunicipality: eMunicipality as a product and eMunicipality as a direction. Third chapter also includes short characteristic of particular projects of eGovernment: municipal internet, Portal of the Public Administration, Czech point, data box and municipal web sites.

Fourth chapter describes NĚmčovice as eMunicipality.

Fifth chapter deals with benefits of eGovernment, limits of eGovernment and possibilities of next development of eGovernment in relation to eMunicipality-citizen.

Key outputs of this diploma paper are answers on these questions: Does eGovernment meet the criteria that were introduced in its beginning? Is eMunicipality a phenomenon of computerization of public administration? Is possible to designate NĚmčovice as eMunicipality?